

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّآلِ مُحَمَّدٍ وَّعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

آمادى دفاعى

پایه نهم دوره اول متوسطه

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب :	آمادگی دفاعی - پایه نهم دوره اول متوسطه - ۹۱۵
پدیدآورنده :	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف :	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف :	خدایار ابراهیمی، احمد باغ‌نبیخی، یارمحمد بای، علی تقوایی، قاسم جهانی، مریم دلآوری، محمود سلیمانی، رحمت‌اله مشهدی، محمدرضا مقدادی، احمد یارمحمدی، عسگر ملکی بیرجندی، محمدرضا نایینی، احد فتوحی و شهاب قهرمانی (اعضای شورای برنامه‌ریزی) محمدرضا مقدادی، احمد یارمحمدی، محمد کفاشان، صالح یاری، احد فتوحی، محمد سبزیان، رحیم مخدومی، بهزاد کاظمی، روح‌اله نادری، خدایار ابراهیمی، یارمحمد بای و محمود سلیمانی (اعضای گروه تألیف) - محمدرضا مقدادی، احمد یارمحمدی، احد فتوحی، محمد کفاشان و سجاد مهدی‌زاده (بازنگری و اصلاح کلی) - سید امیر رون (ناظر محتوا) - علی احسان‌سیف، ویدا حشمتی (تدوین بخش زلزله) - با همکاری سازمان بسیج مستضعفین و بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس - جعفر ربانی، سید اکبر میرجعفری (ویراستار)
مدیریت آماده‌سازی هنری :	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی :	احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری بونسی (مدیر هنری) - زینب احمدی (طراح جلد) - مهدی کریم‌خانی و مهلا مرتضوی (صفحه‌آرا) - محمدحسن معماری (تصویرگر) - زهرا ایمانی نصر، فاطمه باقری مهر، علیرضا ملک‌ان، حسین قاسم‌پور اقدم، فریبا سیر، مریم دهقان‌زاده، فاطمه رئیسیان فیروزآباد (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان :	تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن : ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ وبگاه : www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir
ناشر :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران : تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش) تلفن : ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹
چاپخانه :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
سال انتشار و نوبت چاپ :	چاپ نهم ۱۴۰۲

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

هر انسان مخلص و متعهدی که آمادگی دفاعی را لازمه حیات جامعه اسلامی بداند در نزد خدا آبرو پیدا می‌کند.

امام خمینی «قُدَسِ سِرُّهُ»

فهرست

- فصل اوّل: مفاهیم و ضرورت آمادگی دفاعی ۹
- درس اوّل: امنیت ۱۰
- درس دوم: دفاع و تهاجم ۱۸
- فصل دوم: فرهنگ دفاع ۲۵
- درس سوم: انقلاب اسلامی ۲۶
- درس چهارم: بسیج، مدرسه عشق ۳۳
- درس پنجم: آشنایی با حماسه دفاع مقدس ۳۹
- درس ششم: مردان مبارز و زنان قهرمان ۵۱
- درس هفتم: سرباز اسلام - سردار دل‌ها ۶۵
- فصل سوم: دفاع نظامی و غیرنظامی ۶۹
- درس هشتم: نظام جمع و شیوه‌های رزم انفرادی ۷۰
- درس نهم: شناخت و مقابله با جنگ نرم ۹۶
- درس دهم: پدافند غیرعامل ۱۰۴
- درس یازدهم: آمادگی و ایمنی در برابر زمین‌لرزه ۱۱۲

سخنی با دبیران گرامی

درس آمادگی دفاعی در حال حاضر جزء دروس الزامی دوره اول و دوم متوسطه است. عناوین درسی این کتاب براساس نقشه جدید درس آمادگی دفاعی تعیین شده و محتوای آن با در نظر گرفتن شرایط دنیای امروز و متناسب با نیاز دانش آموزان برنامه ریزی شده است. براین اساس موضوعاتی مانند امنیت، تهدید، تهاجم، دفاع، انقلاب اسلامی، بسیج و آشنایی با حماسه دفاع مقدس و در نهایت مباحث مربوط به عرصه دفاع نظامی (نظام جمع و شیوه های رزم انفرادی) و دفاع غیرنظامی (پدافند غیرعامل، آشنایی و مقابله با جنگ نرم) که آموزش مهارتی می باشند و آمادگی و ایمنی در برابر زمین لرزه از محورهای اصلی این کتاب محسوب می شوند.

وضعیت و شرایط دنیای امروز و فریب کاری و توطئه های مختلف قدرت های سیاسی و نظامی جهان و جنگ ترکیبی دشمن می طلبد که نوجوانان و جوانان عزیز با جهاد تبیین و هوشیاری کامل به حوادث و اتفاقات سیاسی و اجتماعی توجه کنند تا بتوانند با انتخاب مناسب ترین راه، نقش مؤثری در حفظ استقلال فرهنگی و سیاسی کشور و پیشرفت میهن داشته باشند.

با توجه به توضیحات فوق، به منظور اجرای مناسب این برنامه درسی و تحقق اهداف پیش بینی شده، از دبیران گرامی و دانش آموزان عزیز انتظار می رود به نکات زیر توجه کنند:

۱- از آنجا که محتوای این کتاب براساس روش آموزشی فعال تألیف شده، از دانش آموزان خواسته می شود که با مشارکت در پاسخ دادن به پرسش های متن هر درس و انجام فعالیت های انفرادی و جمعی، در آموزش درس نقش فعال داشته باشند.

به دبیران محترم توصیه می شود با استفاده از مشارکت دانش آموزان، کلاس درس را به گونه ای هدایت کنند تا جریان یاددهی و یادگیری به صورت مطلوب انجام پذیرد.

۲- نحوه ارزشیابی درس براساس دو بخش ۱۲ نمره کتبی و ۸ نمره عملی است که طی دستورالعملی با هماهنگی سازمان بسیج دانش آموزی به مدارس ابلاغ شده است.

۳- به دبیران محترم توصیه می‌شود برای آموزش مطلوب برخی از دروس مانند آشنایی با حماسه دفاع مقدس، مردان مبارز و زنان قهرمان، بسیج مدرسه عشق با هماهنگی با سرمربیان آمادگی دفاعی ناحیه مقاومت بسیج شهرستان و حوزه بسیج دانش‌آموزی از حضور معنوی این‌تارگران دوران دفاع مقدس در مدرسه به‌منظور انتقال مفاهیم و ارزش‌های آن دوران به دانش‌آموزان استفاده کنند.

۴- به دبیران گرامی توصیه می‌شود با هماهنگی مسئولان مدرسه و سرمربیان آمادگی دفاعی نواحی مقاومت بسیج و حوزه بسیج دانش‌آموزی در دروس مهارتی (نظام جمع و شیوه‌های رزم انفرادی، پدافند غیرعامل، آمادگی و ایمنی در برابر زمین‌لرزه) که علاوه بر تدریس به‌صورت کلاسی، به صورت عملی نیز اجرا می‌شود، با متصدیان مربوطه همکاری کنند.
در پایان خداوند بزرگ را سپاسگزاریم که به ما توفیق داد تا این کتاب درسی را آماده کنیم و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهیم.

امیدواریم با تدبیر و تلاش دبیران گرامی و مشارکت فعال دانش‌آموزان، قدمی در جهت حفظ استقلال و سربلندی میهن عزیزمان برداریم. لطفاً نظرات و پیشنهادهای خود را به رایانامه دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری به نشانی talif@talif.sch.ir ارسال فرمایید.

گروه درسی آمادگی دفاعی

دانش آموز عزیز

اکنون که در پایه نهم به عنوان یک دانش آموز نوجوان توانایی و دانایی‌های لازم را کسب کرده‌ای تا برای دفاع از خود، سرزمین و دین، درس با اهمیت آمادگی دفاعی را در سال جدید تحصیلی بیاموزی و به کار بندی بسیار خوشحالیم.

شما در سال‌های قبل با مباحث دفاع مقدس در درس‌های مطالعات اجتماعی، فارسی، هدیه‌های آسمان و برخی از فعالیت‌های درسی و پرورشی آشنا شده‌اید.

کتابی که پیش روی دارید براساس نیازهای خودتان و جامعه اسلامی تهیه شده است. در این کتاب با روش فعال، گروهی و بدون نیاز به حفظ کردن جمله‌ها و دروس با مفاهیم بسیار مهمی چون امنیت، ضرورت دفاع، آشنایی با فرهنگ دفاع و جهاد، ایثار و شهادت، آشنایی با بسیج و دوران دفاع مقدس، الگوگیری از شهدای شاخص به‌ویژه شهدای دانش‌آموز، مهارت‌آموزی دفاع نظامی و غیرنظامی (نظام جمع و شیوه‌های رزم انفرادی، پدافند غیرعامل، آشنایی و مقابله با جنگ نرم) و آمادگی و ایمنی در برابر زمین لرزه، توانایی‌ها و اطلاعات خود را تکمیل خواهید کرد.

برای یادگیری هرچه بهتر این درس لازم است کلیه درس‌ها و فعالیت‌ها را به‌صورت عملی و با تحقیق، پرسش و بحث گروهی همراه سازید. در این راه علاوه بر دبیر محترم درس و سرمربی آمادگی دفاعی نواحی مقاومت بسیج در قالب اردوهای عملی این درس که در طول سال تحصیلی دو بار برگزار می‌شود، شما را همراهی خواهند کرد.

در سال بعد نیز درس آمادگی دفاعی به‌صورت گسترده‌تر و در تکمیل فعالیت‌های امسال و همراه با فعالیت‌های اردویی و آموزش نظامی و مهارتی میهمان جمع صمیمی شما عزیزان خواهد بود.

از شما دانش‌آموزان عزیز تقاضا داریم، قدر این فرصت‌ها را بدانید و توانایی‌ها و مهارت‌های خویش و دیگران را در راستای اهداف بسیار با اهمیت این درس افزایش دهید. همچنین از شما انتظار می‌رود که بحث‌های مختلف کتاب را در محیط خانواده مطرح کنید.

بدیهی است هر قدر شما آماده‌تر و توانمندتر باشید دشمنان اسلام و ایران عزیز ما جرئت تجاوز و مداخله نخواهند داشت.

با آرزوی موفقیت، سلامتی و عزت شما عزیزان آینده‌ساز میهن اسلامی

«گروه درسی آمادگی دفاعی»

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

محمدحسین فهمیده، فرزند محمدتقی در سال ۱۳۴۶ در خانواده‌ای مذهبی در قم چشم به جهان گشود. او دوران کودکی را در کنار خانواده‌اش سپری کرد. محمدحسین تا چهارم ابتدایی را در قم گذراند. سپس با خانواده‌اش به کرج کوچ کرد و تحصیلاتش را در آنجا ادامه داد.

شهید فهمیده، خوش برخورد، شجاع، باغیرت و کوشا بود و علاقه زیادی به مطالعه داشت. او با اینکه به سن تکلیف نرسیده بود، نماز می‌خواند و احترام خاصی برای والدینش قائل بود.

امام بزرگوارمان از این نوجوان ۱۳ ساله به عنوان رهبر یاد فرمودند و بدین‌گونه نام و یاد او، منشأ حماسه‌های بزرگ شد. او با وجود سن کم، خود را به خرمشهر قهرمان رساند و در ۸ آبان ۱۳۵۹ به شهادت رسید.

روز هشتم آبان به یاد این نوجوان بسیجی، روز بسیج دانش‌آموزی و روز نوجوان نام‌گذاری شده است؛ شهید فهمیده نه تنها اسوهٔ رشادت و مقاومت ملی، بلکه الگوی همهٔ نوجوانان و جوانان برای یک زندگی آگاهانه و شجاعانه در دفاع از اسلام و میهن اسلامی است.

گفتنی است داوود برادر او نیز، سه سال بعد از شهادت محمدحسین در جبهه‌های نبرد به شهادت رسید.

فصل اوّل
مفاهیم و ضرورت آمادگی دفاعی

امنیت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «نِعْمَتَانِ مَجْهُولَتَانِ، الصِّحَّةُ وَالْأَمَانُ»
پیامبر اکرم ﷺ: دو نعمت که قدرشان شناخته نمی شود، سلامتی و امنیت است.

اگر امنیت بود، پیشرفت به وجود می آید، علم رشد می کند، اقتصاد شکوفایی پیدا می کند،
سازندگی امکان پیدا می کند ...

حضرت آیت الله خامنه ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی ۹۲/۴/۵

غارها، سکونتگاه انسان‌های نخستین

مفهوم امنیت

امنیت در زبان فارسی به معنای در امان بودن از آسیب‌ها، امن بودن، در پناه بودن، نداشتن دلهره، نگرانی و ترس و... آمده است. در ساده‌ترین تعریف، امنیت یعنی دور بودن از خطرانی که علیه منافع مادی (جان، مال، سرزمین و...) و ارزش‌های معنوی (دین، فرهنگ، اعتقادات و...) ما وجود دارد.

موقعیت‌های زیر را در نظر بگیرید و اتفاقاتی را که ممکن است رخ دهد، پیش‌بینی کنید.

موقعیت (۱) برای ایجاد امنیت بیشتر در منزل مسکونی‌تان چه راهکارهایی پیشنهاد می‌کنید؟

موقعیت (۲) برای ایجاد امنیت در مدرسه چه اقداماتی را باید انجام داد؟

موقعیت (۳) اگر روزی نیروهای مسلح کشور از مرزهای آبی، خشکی و هوایی کشورمان مراقبت نکنند! اگر پلیس راهنمایی و رانندگی و پلیس انتظامی یا کلاتری‌ها در جامعه حضور نداشته باشند! چه اتفاقاتی را پیش‌بینی می‌کنید؟

امنیت در قرآن کریم

امنیت یکی از نیازهای فطری انسان است که در قرآن کریم به آن اشاره شده است؛ از جمله در قرآن کریم آمده است که حضرت ابراهیم علیه السلام از خداوند درخواست نمود تا مکه را سرزمین امن قرار دهد. ما معتقدیم که ریشه و سرچشمه امنیت ایمان به خداست؛ زیرا کسی که به خداوند توانا ایمان داشته باشد، دارای تکیه‌گاهی روحی و معنوی است که به او اطمینان و آرامش می‌بخشد. به همین جهت خداوند در آیه ۲۸ از سوره رعد قرآن کریم در وصف مؤمنین می‌فرماید «آنها کسانی هستند که ایمان آورده‌اند، و دل‌هایشان به یاد خدا مطمئن و آرام است». بنابراین از نظر اسلام و قرآن، امنیت یکی از نعمت‌های بزرگی است که خداوند به انسان عطا کرده تا در سایه آن، در جهت بندگی و رضایت آفریدگار خویش حرکت کند.

تحول مفهوم امنیت از گذشته تا حال

در گذشته‌های دور، نقش «خطرات طبیعی» علیه انسان‌ها بیشتر و بارزتر بود، اما امروزه نقش «خطرات انسانی» افزایش یافته است؛ مثلاً اگر در گذشته قحطی و خشک‌سالی جان مردم را به خطر می‌انداخت. امروزه، عواملی مانند جنگ، ماهواره‌ها و رسانه‌ها که ساخته خود انسان است، منافع و ارزش‌ها را به خطر انداخته است.

امروزه عواملی که می‌توانند آرامش افراد را از بین ببرند، بسیار فراوان‌اند. اگر امنیت انسان در گذشته‌های دور توسط چند عامل مشخص و شناخته شده در معرض خطر قرار می‌گرفت، با گسترش فناوری و ابزارهای صنعتی ساخت بشر، امروزه این عوامل بسیار زیادتر شده‌اند؛ به طوری که غالب افراد، در همه جا، به نوعی در معرض خطرها و آسیب‌های شناخته و ناشناخته قرار دارند. در واقع هم تعداد خطرات و هم انواع آنها بیشتر شده است.

در هر کشور یا جامعه ریشه نامنی‌ها می‌تواند داخلی یا خارجی باشد. در ناامنی داخلی، ریشه‌های خطر در داخل مرزهای یک کشور نهفته است؛ مانند هرج و مرج، شورش، جدایی طلبی و... اما در ناامنی خارجی عوامل، بیرون از مرزها قرار دارند؛ عواملی مانند تحریم‌های اقتصادی، تبلیغات منفی رسانه‌های بیگانه و... امروزه مهم‌ترین وظیفه هر حکومتی تأمین امنیت شهروندان آن است، به طوری که همه احساس آرامش داشته باشند.

ابعاد امنیت

از آنجا که امنیت، مفهوم بسیار کلی و پیچیده دارد، باید آن را با ابعاد مختلف مطالعه کرد. ابعاد امنیت معمولاً از جنبه‌های نظامی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و زیست محیطی مورد توجه است که ما در این بخش به طور خلاصه به هر یک می‌پردازیم.

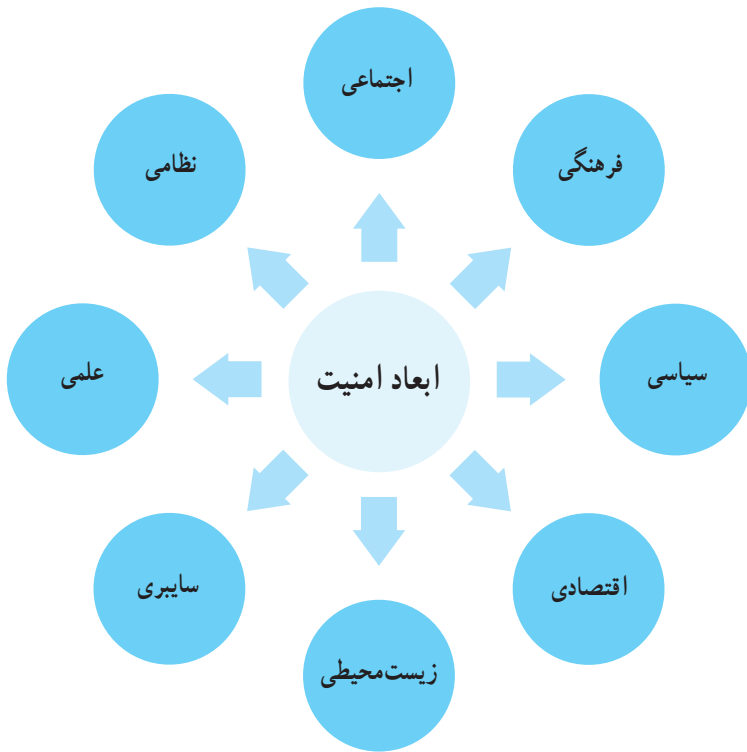
امنیت نظامی: امنیت نظامی، یعنی داشتن قدرت دفاعی و تهاجمی برای یک کشور. اگر کشوری دارای توان نظامی و دفاعی نباشد، هرگز امنیت نخواهد داشت. پس امنیت نظامی به معنای توان پاسداری و دفاع مردم یک کشور از سرزمین و شهروندان خود است که به وسیله نیروی نظامی و ابزارهای دفاعی امکان‌پذیر می‌شود.

امنیت اقتصادی: داشتن ثبات اقتصادی، تولید انبوه، صادرات زیاد، کافی بودن منابع مالی، تأمین رفاه اقتصادی و معیشت مردم از علائم امنیت اقتصادی است. اگر کشوری از نظر داشتن پایه‌ها و زیربنای اقتصادی ضعیف باشد از نظر امنیت اقتصادی آسیب‌پذیر خواهد بود.

امنیت سیاسی: امنیت سیاسی به معنای امن بودن کشور از نظر سیاسی است؛ با وجود امنیت سیاسی حکومت، دولت و نهادهای سیاسی از ثبات لازم برخوردار خواهند بود و افراد گروه‌های جامعه در کمال آرامش، در سرنوشت سیاسی خود مشارکت می‌کنند. فراهم کردن حضور افراد در فعالیت‌های سیاسی، جلوگیری از هرج و مرج سیاسی و ممانعت از دخالت بیگانگان در امور کشور از وظایف حکومت برای حفظ امنیت سیاسی است. امنیت سیاسی بدان معناست که بیگانگان به جای مردم تصمیم‌گیرند و مردم خود بتوانند سرنوشت خویش را تعیین کنند.

امنیت اجتماعی و فرهنگی: وقتی که یک ملت توانایی حفظ الگوهای اجتماعی و سنتی مانند زبان، مذهب، آداب و رسوم، نوع پوشش و... خود را باور داشته باشد، دارای امنیت اجتماعی و فرهنگی است؛ بنابراین اگر اعضای یک جامعه ریشه‌های فرهنگی و اعتقادی خود را از دست بدهند، به تدریج از اصل و اساس خود دور می‌شود، و زمینه نابودی اجتماعی و فرهنگی خود را فراهم می‌کنند.

امنیت زیست محیطی: امنیت زیست محیطی به معنای پایداری محیط زیست و طبیعت جانوری و گیاهی اطراف ماست. اگر عوامل زیستی مانند آب، هوا و محیط زیست و... از بین بروند، حیات کل موجودات زنده از جمله انسان‌ها از بین خواهند رفت. وقوع سیلاب‌های بزرگ، از بین رفتن جنگل‌ها، گرم شدن هوای کره زمین و... از جمله موارد ناامن زیستی هستند.

سطوح امنیت

برای درک مفهوم سطح امنیت به مثال‌های زیر توجه کنید :

- ۱- مریض شدن یکی از هم‌کلاسی‌های شما، بدان معناست که ایمنی بدنش در مقابل ویروس‌های بیماری‌زا کاهش یافته است (امنیت جسمی و فردی).
- ۲- در یک مجتمع مسکونی، یکی از ساکنان شکایت می‌کند که از دست همسایه‌هایش امنیت و آسایش ندارد و از رفتارهای او به ستوه آمده است (امنیت خانوادگی).
- ۳- در یک روستا مردم از این نگران‌اند که شب‌ها، سارقان به روستای آنها می‌آیند و امنیت آنها را برهم می‌زنند (امنیت محلی).
- ۴- ساکنان یک شهر می‌گویند آلودگی هوا و آلودگی صوتی، موجب سلب امنیت خاطر آنها شده است (امنیت شهری).

فعالیت (۱)

الف) شما چه مثال‌هایی از ابعاد و سطوح گوناگون امنیت می‌توانید ذکر کنید؟

ب) نقش شما در این موارد چیست؟

تهدید

معنی لغوی تهدید عبارت است از: بیان و ابراز قصد آسیب رساندن، نابودی یا تنبیه دیگران از روی انتقام و ایجاد رعب و وحشت.

مفهوم تهدید

تهدید وضعیتی است که ارزش‌های حیاتی فرد یا جامعه را در یک کشور به خطر می‌اندازد. این ارزش‌ها شامل مسائل اعتقادی، باورهای دینی، رفتارهای صحیح، قوانین و مقررات، پاسداری از مرزها و امنیت کشور، اشتغال و آسایش و راحتی مردم می‌شود.

فعالیت (۲)

فکر کنید؛ بحث کنید و مشورت بگیرید؛ سپس جدول‌های زیر را کامل کنید.

– قحطی

در گذشته‌های دور چه خطراتی جامعه را تهدید می‌کرده است؟

– تحریم اقتصادی

امروزه چه خطراتی جامعه و کشور ما را تهدید می‌کند؟

برای اینکه آمادگی دفاعی کسب کنیم، باید بدانیم چه تهدیداتی در کمین ما هستند. تهدیدی که هدفش برهم زدن شرایط مطلوب است، انواعی دارد. برخی از تهدیدات طبیعی هستند؛ مانند زلزله، سیل، توفان و... و برخی منشأ انسانی دارند که خود دو نوع‌اند: تهدید سخت و تهدید نرم. اگر کشوری، کشور دیگر را تهدید به حمله نظامی کند، در این حالت می‌گوییم این تهدید از نوع سخت است اما اگر ارزش‌ها، باورها و اعتقادات یک جامعه هدف قرار گیرد، می‌گوییم این تهدید از نوع نرم است. تهدیدات نرم با این هدف صورت می‌گیرند که یک ملت از ارزش‌های خود دست بردارد و به ارزش‌های دیگران تمایل پیدا کند. معروف‌ترین تهدیدهای نرم در فضای مجازی، ماهواره‌ها و تبلیغات دشمنان برای شما شناخته شده‌اند.

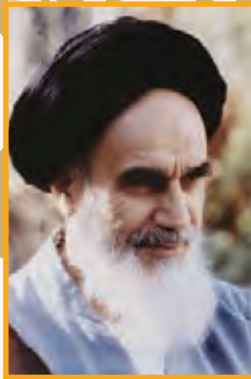
در حالت کلی «تهدید» برای تأثیر گذاشتن بر باورها، افکار و رفتار دیگران به منظور تسلیم کردن آنها در برابر خواست تهدیدکنندگان است. امروزه در دنیا کشورهای استعمارگر و زیاده‌خواهی هستند که برای انجام دادن یا انجام ندادن برخی از فعالیت‌ها، کشورهای دیگر را تهدید می‌کنند. نمونه بارز آن نظام سلطه‌گر آمریکا است که برای جلوگیری از گسترش فرهنگ ارزشمند اسلامی در جهان، کشور عزیزمان را به حمله نظامی، تحریم اقتصادی و... تهدید می‌کند و این تهدیدات را به اجرا درمی‌آورد.

مقاومت ملت قهرمان ایران در برابر تهدیدات داخلی و خارجی

فعالیت (۳)

در صورت امکان سرود «گزینه‌های روی میز» را که یکی از جوانان هنرمند کشور اجرا کرده است، در کلاس گوش دهید.

دفاع و تهاجم

بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران، امام خمینی رهبر در زمان دفاع مردم از دین و سرزمینشان (دوران دفاع مقدس) فرمودند:
«امروز ما در حال دفاع هستیم و دفاع از کشور یکی از عبادات بزرگ است.»

بیشتر بدانید

دفاع جزئی از هویت یک ملت زنده است. هرملتی که نتواند از خود دفاع بکند، زنده نیست. هرملتی هم که به فکر دفاع از خود نباشد و خود را آماده دفاع نکند، در واقع زنده نیست. هرملتی هم که اهمیت دفاع را درک نکند به یک معنا زنده نیست.

حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای،
رهبر معظم انقلاب اسلامی، ۶۷۰۸/۲۸

تهاجم

تهاجم به معنای شیبخون، هجوم و حمله یک کشور به کشوری دیگر به منظور اشغال و سلطه بر آن سرزمین است. معمولاً قبل از آنکه تهاجمی صورت بگیرد، کشور تهدید کننده سعی می‌کند، با ایجاد ترس میزان توان و آمادگی دفاعی آن کشور را آزمایش کند. اگر این کشور در آمادگی کامل نبود، آن وقت تهاجم آغاز می‌شود. البته ممکن است قبل از تهاجم دست به کارهای دیگری مانند تحریم بزند. گاهی نیز تهاجم بدون تهدید انجام می‌شود. به هرگونه آمادگی در مقابل تهاجم «آمادگی دفاعی» گفته می‌شود.

فعالیت (۱)

به روش گروهی درباره موضوعات زیر بحث کنید و نتیجه را در جدول مربوطه یادداشت کنید.

نمونه‌هایی از آمادگی نظامی، سیاسی، اقتصادی	نمونه‌هایی از آمادگی اعتقادی، روحی و معنوی
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-

تهاجم ممکن است به دو شکل نظامی و فرهنگی انجام شود. در تهاجم نظامی، دشمن با ابزارهای مادی مانند هواپیما، تانک و سرباز به قصد اشغال یک کشور اقدام به حمله نظامی می کند که نمونه آن تهاجم رژیم بعثی صدام به کشور ما و جنگ تحمیلی هشت ساله (۱۳۶۷-۱۳۵۹) است.

اما در تهاجم فرهنگی، دشمن با ابزارهای غیرنظامی دست به حمله می زند. ابزار دشمن در این شکل از تهاجم، ابزار و وسایل فرهنگی است. یکی از اهداف تهاجم نظامی، اشغال سرزمین و خاک آن کشور است. در تهاجم فرهنگی، اشغال ذهن و اعتقادات و تغییر ارزش ها و باورهای دینی مردم، هدف اصلی دشمن است. تهاجم فرهنگی از جهات مختلف خطرناک تر از تهاجم نظامی است. در جدول زیر تهاجم نظامی با تهاجم فرهنگی مقایسه شده است.

معیار مقایسه	تهاجم نظامی	تهاجم فرهنگی
هدف	تصرف خاک و سرزمین	تصرف فکر و ذهن
مدت تهاجم	معمولاً کوتاه مدت و محدود	تدریجی، بلند مدت و نامحدود
چهره ظاهری	نفرت انگیز و پرسر و صدا	فریبنده و جذاب
روش معرفی خود	اعلام دشمنی و نفرت	اظهار دوستی و محبت
ابزار تهاجم	توپ، تانک، موشک و ...	امواج ماهواره ها، فیلم های سینمایی و سایر رسانه ها
آثار تهاجم	تلفات انسانی، زبان های اقتصادی و ...	فساد اخلاقی، شیوع مواد مخدر، فروپاشی خانواده ها و ...
مکان های مورد تهاجم	مراکز اقتصادی، نظامی، مرزی و ...	مدارس، دانشگاه ها، مراکز فرهنگی و ...

تهاجم نظامی یا تهاجم سخت یک کشور علیه کشور دیگر منجر به جنگ می شود؛ بنابراین در تعریف جنگ می توان گفت: نبرد خشن و مسلحانه ای است که بین دو یا چند اجتماع مستقل اتفاق می افتد. در ابتدای زندگی جمعی انسان ها شروع هر جنگ دلایل ساده و مشخصی داشت و دو طرف درگیر عموماً برای اشغال سرزمین ها و به دست آوردن غنایم، قدرت نمایی و مقابله به مثل (تلافی کردن حملات قبلی) با یکدیگر جنگ می کردند، اما برای وقوع جنگ های بزرگ در طول تاریخ دلایل فراوانی وجود دارد.

آشنایی با دفاع

دفاع چیست؟

به مجموعه اقدامات موجودات زنده برای حفظ و حراست از حیات خود در برابر خطرات محیطی که به منظور تقلیل یا دفع تجاوز صورت می‌گیرد، دفاع می‌گوییم.

انواع دفاع

الف) دفاع غریزی

ب) دفاع آگاهانه

الف) دفاع غریزی: به صورت ناخودآگاه انجام می‌شود و در بین موجودات زنده مشترک است.

مثال:

— بسته شدن سریع چشم به هنگام انعکاس شدید در چشم

— عقب کشیدن دست به هنگام برخورد با جسم داغ

— فرار سریع حیوانات از محدوده‌ای که احساس خطر می‌کنند.

ب) دفاع آگاهانه : این نوع دفاع مختص انسان است و دارای تفاوت اساسی با دفاع غریزی است.

۱- هدف انسان از دفاع بر حفظ جان، حفظ اعتقادات و میهن خویش است.

۲- انسان بر اساس قدرت تفکر و تعقل و یادگیری‌های قبلی با خطرات مقابله می‌کند.

اهمیت آمادگی دفاعی از دیدگاه قرآن

می‌دانید که لازمه موفقیت در هر کاری آمادگی برای انجام آن است. همان‌گونه که حضور در امتحانات بدون آمادگی قبلی، نمی‌تواند توفیق چندانی به همراه آورد، اقدام به هر کار دیگری نیز چنین است، به‌ویژه دفاع در برابر دشمن. تصور کنید در صورتی که ملتی آمادگی دفاعی در برابر دشمن را نداشته باشند، چه نتایج و پیامدهای ویران‌کننده‌ای به دنبال دارد و چه تلفات و خسارات سنگینی به بار خواهد آورد؟ خداوند متعال در قرآن کریم با اشاره به آرزوی دشمنان برای نابودی مسلمانان هشدار می‌دهد که هرگز از سلاح‌ها و امکانات خود غافل نشوید و زمینه حمله و هجوم دشمن را فراهم نسازید.

آیه ۱۰۲ سوره نساء می‌فرماید :

«وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْلَبُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً»

«کافران آرزو دارند که شما از سلاح‌ها و متاع‌های خود غافل شوید و یک‌باره به شما هجوم

آورند» و در آیه ۶۰ سوره انفال می‌فرماید :

«وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ»

«و هر آنچه می‌توانید از نیرو و اسب‌های ورزیده (ساز و برگ جنگی) فراهم آورید تا به وسیله

آن دشمنان خدا و دشمنان خودتان را بترسانید»

همچنین در آیه ۳۸ سوره حج می‌فرماید :

«إِنَّ اللَّهَ يَدْفَعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا»

«قطعاً خداوند از کسانی که ایمان آورده‌اند دفاع می‌کند.»

به نظر شما چه درسی از این آیات می‌توان گرفت؟

آیا این آیات هوشیاری دائمی مسلمانان و توجه به امکانات و سلاح‌های خود و کسب آمادگی لازم برای مقابله با دشمنان و تهیه سلاح و تجهیزات و وسایل مورد نیاز را در حد توان، متذکر نمی‌شوند؟ آیا به مسلمانان نمی‌آموزند که با آماده نگه داشتن خود و مجهز کردن رزمندگان و مرزداران اسلام از راه ایجاد ترس و وحشت در دل دشمن به پیروزی دست یابند و بدون جنگ و خونریزی فاتح میدان باشند؟ به نظر شما در صورتی که مسلمانان از هر جهت کاملاً آماده دفاع در برابر دشمنان باشند آیا کسی جرئت حمله به آنان را خواهد داشت؟

نکته قابل توجه و مهم دیگر در این آیه، این است که به نیت و انگیزه الهی در دفاع و کسب آمادگی اشاره فرموده و یادآور شده است که در این امر مهم باید «رضایت الهی» مورد نظر شما باشد و آمادگی جسمی شما، در جهت ترساندن دشمنان خدا باشد.

پیامبر گرامی اسلام ﷺ نیز می‌فرماید: «تیراندازی، شنا و اسب‌سواری را به فرزندان خود بیاموزید». فن تیراندازی، شنا و اسب‌سواری نیز علاوه بر اینکه نوعی تفریح و ورزش است، گامی در جهت آمادگی دفاعی و رزمی مسلمانان می‌باشد.

البته آمادگی برای دفاع، عام و کلی است و شامل همه مسلمانان اعم از مرد و زن، پیر و جوان می‌شود و هر کس باید به فراخور حال و شرایط خود در دفاع شرکت کند.

فعالیت (۱)

با مشورت دبیر خود برخی نمونه‌های دفاع از ارزش‌های معنوی را فهرست کنید.

فعالیت (۲)

- ۱- چند نمونه از دفاع و پیروزی گروه‌ها و کشورهای کوچک‌تر در مقابل قدرت‌های بزرگ‌تر را به صورت گزارشی مستند به کلاس ارائه کنید.
- ۲- دو نمونه از مبارزات دفاعی مردم غیرتمند میهن ما در سال‌های پیش از پیروزی انقلاب اسلامی را بررسی و در کلاس مطرح کنید.

فعالیت (۳)

همان گونه که می‌دانید، دفاع در برابر تهاجم بیگانگان، آثار و نتایج فراوانی دارد. چند نمونه از این آثار را در جدول زیر اضافه کنید.

آثار و نتایج دفاع
حفظ سرزمین و حراست از ارزش‌های جامعه
.....
.....
.....

فصل دوم
فرهنگ دفاع

انقلاب اسلامی

«انقلاب جمهوری اسلامی ایران نتیجه رشادت‌ها، دل‌آوری‌ها و خون‌های ریخته شده‌ای است که جوانان نسل پیشین این سرزمین به بهای ساختن کشوری اسلامی برای فرزندان‌شان پرداختند.»

امام خمینی «قَدِّسَ سَلْتُهُ»

تعریف انقلاب

انقلاب در لغت به معنی تحول، دگرگونی، زیر و رو شدن و در معنای اصطلاحی، تحول و دگرگونی سیاسی - اجتماعی را شامل می‌شود.

انقلاب اسلامی ایران ریشه در اعتقاد مردم به اسلام و پیروی آنها از پیامبر اسلام ﷺ و ائمه اطهار علیهم‌السلام دارد.

همان‌طور که می‌دانید، تمام پیامبران الهی مردم را به یکتاپرستی، ظلم ستیزی، صلح و دوستی، حمایت از ستم‌دیدگان، صداقت و دانایی دعوت می‌کردند و از ظلم و ستم، گناه

و فساد، جهل و نادانی، شرک و بت پرستی و... باز می‌داشتند. پیامبر اسلام حضرت محمد ﷺ نیز مانند سایر پیامبران بزرگ خدا، مردم را به پرستش خدای یگانه و مبارزه باظالمان و زورگویان دعوت می‌کرد. مردم با ایمان میهن ما، سعادت دنیا و آخرت خود را در دوستی پیامبر و اهل بیت آن حضرت می‌دانند و به همین جهت رفتار و گفتار رسول گرامی اسلام ﷺ و تمامی امامان برای آنها الگو و سرمشق زندگی است. ملت ما درس عزت و آزادگی را از مکتب امام حسین علیهم‌السلام و قیام عاشورا آموخته‌اند و نمی‌توانند در مقابل ظلم و ستم و بی‌عدالتی و اهانت به اعتقادات دینی خود ساکت بمانند.

علل وقوع انقلاب اسلامی ایران

ملت مسلمان ما به‌ویژه جوانان با رهنمودهای امام خمینی رهبر بی‌برندند که سلطنت پهلوی با برنامه‌های خود اعتقادات دینی و امورات دنیایی آنها را به بازی گرفته و اداره امور کشور را به بیگانه سپرده است. بنابراین با پیروی از مراجع دین به مبارزه پنهان و آشکار با فساد و بی‌عدالتی پرداختند. محمدرضاشاه مانند پدرش دست‌نشانده بیگانگان بود. آمریکایی‌ها با کودتای ۲۸ مرداد او را به زور بر مردم ایران تحمیل کردند. شاه در واقع دست‌نشانده دولت آمریکا بود. او هر مخالف و آزادی‌خواهی را از سر راه برمی‌داشت و با اعدام انقلابیون، شکنجه زندانیان، سرکوب مردم از جمله قیام پانزده خرداد و قیام‌های مردمی دیگر، تبعیض و فساد،... نقشه‌های شوم استکبار به سرکردگی آمریکا را برای ادامه حکومت ظالمانه‌اش اجرا می‌کرد.

علی‌رغم این واقعیت، دولت آمریکا طبق اسناد لائنه جاسوسی، چشم خود را بر همه این واقعیت‌ها و استبداد (دیکتاتوری) دولت ستم شاهی پهلوی می‌بندد و آن را یک دولت مردم‌سالار (دموکراتیک) معرفی می‌کند. متن زیر یکی از اسناد به‌دست آمده از لائنه جاسوسی آمریکا (یک روز قبل از جنایت شاه در ۱۷ شهریور ۱۳۵۷) است؛ سندی که اثبات می‌کند شاه کاملاً در اختیار آمریکا بوده است.

از : مأمور سفارت، جان استمپل

به : تمام مقامات بلند پایه

«... آمریکا از سیاست آزادی خواهانه شاه که با ایجاد یک سیستم سیاسی دموکراتیک کمک خواهد کرد استقبال کرده است و ما هیچ شکی نسبت به حُسن نیت ایشان در این مراحل نداریم. حکومت پادشاهی یکی از مهم‌ترین و عمیق‌ترین نهادهای ایران می‌باشد و شاه در نظر مناسب‌ترین فرد برای رهبری ایران به سوی یک سیستم دموکراتیک است...»

سند شماره ۷/۵۱ سپتامبر ۱۹۷۹ (۵۷/۶/۱۶)^۱

فعالیت (۱)

جدول زیر را تکمیل کنید :

دلایل قیام و مبارزه امام خمینی رضی الله عنه و مردم ایران با حکومت فاسد پهلوی (شاه).

نکته : برای کامل کردن جدول با پدر و مادر، بزرگان فامیل، امام جماعت مسجد محل، معلمان و سایر

افراد مطلع گفت‌وگو کنید.

۱	زیرپا گذاشتن قوانین و احکام اسلام مثل
۲	وابستگی به بیگانگان
۳
۴
۵

۱- اسناد لائنه جاسوسی آمریکا، ص ۷۸۱، جلد اول / چاپ مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی

فعالیت (۲)

با مراجعه به منابع و رسانه‌های مختلف، چند نمونه از حمایت‌های آمریکا از نظام (رژیم) پهلوی را برشمارید.

پیروزی خون بر شمشیر

قیام بزرگ مردم با ایمان و غیور ایران به رهبری امام خمینی علیه السلام که از سال ۱۳۴۱ آغاز شده بود، پس از ۱۵ سال بسیار گسترده شد. شاه و حکومتش که از حمایت قدرت‌های خارجی از جمله دولت استکباری آمریکا برخوردار بودند، به جای توبه و بازگشت به دامن ملت، به روی مردم آتش گشودند و

«از کشته‌ها پشته ساختند»... و از خون جوانان وطن لاله دمید و بهار انقلاب اسلامی در سرمای بهمن ۱۳۵۷ فرا رسید.

مردم قهرمان ایران در روز ۱۲ فروردین ۱۳۵۸ با رأی قاطع ۹۸/۲ درصدی خود جمهوری اسلامی ایران را به رسمیت شناختند و این روز به عنوان روز جمهوری اسلامی نامیده شد.

فعالیت (۳)

دربارهٔ قیام‌های مردمی در برابر زورگویان و متجاوزان و پیروزی آنها در طول تاریخ کشورمان، تحقیق و بررسی کنید.

دشمنان انقلاب اسلامی

با توجه به اهداف و آرمان‌های انقلاب اسلامی، دشمنان این انقلاب نیز همان دشمنان پیامبران الهی هستند که در قرآن کریم با عنوان شیاطین انس و جن تعریف شده‌اند. با پیروزی انقلاب اسلامی در ایران دشمنان به سرکردگی آمریکا با تمام توان به دشمنی با آرمان‌ها و اهداف این انقلاب بزرگ پرداختند؛ چرا که ایران قبل از انقلاب در مشت آمریکا بود و منابع حیاتی‌اش، مراکز تصمیم‌گیری سیاسی‌اش و عزل و نصب مدیران مراکز حساس در اختیار آمریکا قرار داشت و سفیر آمریکا و انگلیس خواست خود را به شاه ایران تحمیل می‌کردند. با پیروزی انقلاب اسلامی و قطع دست دخالت آمریکا، توطئه‌ها و اقدامات خصمانه علیه ملت ایران آغاز گردید که در زیر به برخی از آنها اشاره می‌شود:

- ۱- تصرف دارایی‌ها و اموال ملت ایران
- ۲- کمک به حرکت‌های تجزیه طلبانه و اقدامات تروریستی
- ۳- حمله به ایران جهت نجات جاسوسان آمریکایی (ماجرای طوفان شن در طبرس)
- ۴- کمک به رژیم صدام در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران
- ۵- ساقط کردن هواپیمای مسافربری ایران
- ۶- اعمال تحریم‌های ظالمانه علیه ملت ایران حتی غذا و دارو
- ۷- اهانت به ملت ایران توسط حاکمان آمریکایی
- ۸- ایجاد موانع بسیار در جهت پیشرفت علمی و فناوری کشور
- ۹- تأسیس گروه‌های تکفیری و تروریستی از جمله داعش و... برای ضربه زدن به ایران
- ۱۰- ترور دانشمندان، فرماندهان و شخصیت‌های مؤثر انقلاب اسلامی از جمله آیت‌الله شهید بهشتی و یارانش، سپهبد شهید علی صیاد شیرازی، سردار سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی، دانشمندان هسته‌ای و دفاعی از جمله شهیدان محسن فخری زاده، مجید شهبازی، مصطفی احمدی‌روشن و مسعود علی محمدی.

با وجود این موارد و تجربه‌های تلخ تاریخی، جای طرح این سؤال هست که آیا به راستی آمریکایی‌ها به دنبال صلح و آرامش در جهان هستند؟

شعار مرگ بر آمریکا شعاری برآمده از باور و اعتقاد ملت قهرمان ایران است که در برابر خوی استکباری آمریکا طنین انداز شده است. این شعار یعنی مرگ بر ستمگری، تجاوز، کشتار، تروریست، تحریم و سیاست‌های ضد انسانی دولت آمریکا.

فعالیت (۱۴)

با تحقیق و مطالعه منابع و رسانه‌های مختلف، مصادیق دیگری از دشمنی آمریکا با ملت ایران را در کلاس ارائه و درباره آن بحث کنید.

حفظ و تداوم انقلاب اسلامی

پشتیبان ولایت فقیه باشید تا آسیبی به مملکت شما نرسد.

امام خمینی ره

امام راحل ره و مقام معظم رهبری؛ بارها سفارش کرده‌اند که حفظ و دفاع از انقلاب اسلامی مهم‌تر از پیروزی آن است.

از این رو، لازمه حفظ و ادامه انقلاب ما عبارت است از :

- ۱- ایمان به خدا
- ۲- پیروی و پشتیبانی از ولایت فقیه
- ۳- حفظ استقلال و وحدت ملی
- ۴- حفظ روحیه انقلابی و اقدام جهادی برای پیشرفت و قوی شدن انقلاب اسلامی ایران در همه زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، علمی و فناوری، نظامی، فرهنگی و اجتماعی
- ۵- امید به آینده روشن و نشاط انقلابی
- ۶- بصیرت، آگاهی و عدم اعتماد به دشمن
- ۷- قانون‌مداری و دفاع از حقوق مردم
- ۸- ترویج سبک زندگی اسلامی ایرانی و مقابله با رواج سبک زندگی غربی

فعالیت (۵)

با مراجعه به منابع معتبر ادامه شعر زیر را پیدا کنید و آن را در کلاس همخوانی کنید.
به به چه حرف خوبی آن شب امام ما گفت

مقام معظم رهبری در قسمتی از بیانیه گام دوم می فرمایند: «دهه های آینده دهه های شما است و شما باید که باید کارآزموده و پیرانگیزه از انقلاب خود حراست کنید و آن را هرچه بیشتر به آرمان بزرگش که ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظما (ارواحنا فداه) است، نزدیک کنید. برای برداشتن گام های استوار در آینده، باید گذشته را درست شناخت و از تجربه ها درس گرفت؛ اگر از این راهبرد غفلت شود، دروغ ها به جای حقیقت خواهند نشست.»

ما دانش آموزان با اعتقاد به قرآن کریم با خدای خود عهد می بندیم با استفاده از تفکر و تعقل، کسب علم و دانش و با اخلاق نیکو و عمل صالح، زمینه ساز ظهور حجت حق حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف باشیم تا عدالت، صلح و برادری در سرتاسر جهان حاکم شود.

اجرای برنامه های فرهنگی توسط دانش آموزان در روز ورود امام خمینی رضی الله عنه به میهن اسلامی

فعالیت (۶)

با جست و جو در آثار امام خمینی رضی الله عنه و بیانات مقام معظم رهبری رضی الله عنه، نقش دانش آموزان را در حفظ و تداوم انقلاب اسلامی بررسی کنید.

بسج مدرسه عشق

بسج مدرسه عشق، مکتب شاهدان و شهیدان گمنامی است که پیروانش بر گلدسته‌های رفیع آن اذان شهادت و رشادت سرداده‌اند.

امام خمینی رهبر

بسج یعنی مجموعه‌ای از پاک‌ترین و فداکارترین و آماده به‌کارترین جوانان کشور در راه اهداف عالی این ملت.

مقام معظم رهبری ع

واژه بسیج

بسیج در فرهنگ لغات به معنای جهاد، عزم و اراده، آمادگی، آماده‌سفر شدن، آماده‌ساختن نیروی نظامی یک کشور برای جنگ است.

تعریف بسیج

بسیج یعنی آمادگی نیروهای مردمی و داوطلب که با بهره‌گیری از امکانات و تجهیزات ملی، حرکت‌های جمعی خود را در زمینه‌های نظامی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، علمی و فناوری، سازندگی و محرومیت‌زدایی سازمان‌دهی می‌کنند و برای حراست از دستاوردهای انقلاب اسلامی تلاش می‌کنند.

بسیج در انقلاب اسلامی ایران

یکی از عوامل مهم پیروزی و استمرار انقلاب اسلامی، حضور با انگیزه مردم در تمام صحنه‌های سیاسی و اجتماعی جامعه است. با پیروزی انقلاب اسلامی توطئه‌های همه‌جانبه دشمنان علیه جمهوری اسلامی ایران شروع شد.

در چنین شرایطی تنها عاملی که می‌توانست مانع موفقیت دشمنان شود، حضور مستمر و سازمان‌دهی شده مردم بود؛ زیرا حضور انسان‌های مؤمن، انقلابی، با انگیزه، فداکار و آموزش‌دیده، همچون سدهای محکم در برابر توطئه‌گران، مانع تحقق اهداف آنها می‌شود.

امام خمینی رضی الله عنه به عنوان رهبر آینده‌نگر انقلاب اسلامی، این ضرورت را به‌درستی تشخیص دادند و در تاریخ ۵ آذر ۱۳۵۸ دستور تشکیل ارتش بیست میلیونی (بسیج) را صادر فرمودند. زمانی که بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران دستور تشکیل بسیج را صادر کردند، کمتر کسی می‌توانست فکر کند که این آینده‌نگری چه نقشی در حفظ و بقای نظام نوپای اسلامی ایران خواهد داشت.

نیروهای مردمی در برخی کشورهای جهان

نیروهای داوطلب مردمی در سوئیس: در این کشور دفاع از استقلال، آزادی و تمامیت ارضی به نیروهای مردمی واگذار شده است؛ به طوری که مشارکت مردمی در امور دفاعی از مهم‌ترین اهداف و علائق ملت سوئیس به شمار می‌آید.

ارتش آزادی‌بخش چین: نیروهای مردمی در چین که چندصد میلیون نفرند، از بین کارگران و کشاورزان از شانزده تا پنجاه ساله سازمان می‌یابند و در موارد ضروری به کار گرفته می‌شوند.

نیروی مقاومت مردمی در لبنان، فلسطین، عراق، سوریه و یمن: در این کشورها، اقشار مختلف مردمی به ویژه جوانان با الگوگیری و تأثیرپذیری از نیروی عظیم بسیج در انقلاب اسلامی ایران

در قالب گروه‌های جهادی تشکیل شده‌اند و در جهت حفظ ارزش‌های دینی، استقلال و تمامیت ارضی سرزمین خود، در مقابل مستکبرین و زورگویان جهان که در رأس آنها آمریکای جنایتکار و رژیم اشغالگر قدس قرار دارند، مبارزه و مقاومت می‌کنند.

برخی از ویژگی‌های یک بسیجی

بسیجی کسی است که : ۱- همه‌وجودش وقف اسلام است ۲- پرتلاش، ایثارگر و کار او بی منت است. ۳- در همه‌میدان‌های موردنیاز کشور داوطلب است و حضور شجاعانه، فداکارانه و مخلصانه دارد. ۴- قانع و متواضع است. ۵- دارای روحیه‌ی شهادت‌طلبی و بذل جان در راه مکتب و آرمان انقلاب اسلامی است.

فعالیت (۱)

درباره‌ی استفاده از الگوی بسیج در کشورهای فلسطین، لبنان، سوریه و عراق بررسی و تحقیق کنید.

اوج حماسه آفرینی‌های بسیج در دفاع مقدس

هنوز یک سال از فرمان امام خمینی رضی الله عنه مبنی بر تشکیل بسیج نگذشته بود که صدام، با حمایت قدرت‌های سلطه‌گر، جنگی را بر کشور ما تحمیل کرد که هشت سال طول کشید.

در آن شرایط که ارتش و سپاه پاسداران تجهیزات مناسب، نیروی انسانی کافی و آمادگی لازم را برای ورود به یک جنگ گسترده نداشتند، جمعی از انسان‌های مؤمن، فداکار و مقاوم با عنوان بسیجی به کمک مدافعان میهن شتافتند و با همراهی نیروهای با ایمان و شجاع ارتش و سپاه، در راه دفاع از سرزمینشان، حماسه‌هایی آفریدند که ملت ایران هرگز آنها را فراموش نخواهد کرد.

در آن زمان که همه دشمنان نظام نوپای اسلامی به کمک صدام شناختند و تمام امکانات و تجهیزات نظامی مورد نیاز را در اختیار او گذاشتند، سلاح نیروهای بسیجی، ایمان، اعتقاد، ایثار و فداکاری بود که به وسیله آن به مقابله با دشمن رفتند و پس از هشت سال دفاع مقدس متجاوزان را از خاک میهن بیرون راندند.

بیشتر بدانید

اگر بر هر کشوری نوای دلنشین تفکر بسیجی طنین انداز شود، چشم طمع دشمنان و جهانخواران از آن دور خواهد شد.

امام خمینی قدس سره

ابزار دشمن عبارت از تجهیزات است. تجهیزات در مقابل نیروی ایمان و شور و عشق و اراده مردم، کارایی ندارد. مدرن ترین تجهیزات در مقابل یک نیروی مقاوم ایستاده شهادت طلب، از کار بازمی ماند.

مقام معظم رهبری عظمت العالی

فعالیت های بسیج بعد از دوران دفاع مقدس

با پایان یافتن هشت سال دفاع مقدس و مقاومت همه جانبه ملت در برابر متجاوزان، سرآغاز فصلی نو پیش روی انقلاب اسلامی پدیدار شد و علاوه بر بازسازی خرابی ها و ویرانی های حاصل از جنگ تحمیلی، تهدیدات گسترده و پیچیده تری از طرف دشمنان متوجه انقلاب اسلامی شد.

در این دوره که تاکنون ادامه دارد و انقلاب اسلامی وارد گام دوم خود شده است، بسیج به عنوان نیروی فراگیر و آماده به کار در جهت حفظ و گسترش ارزش ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی، در زمینه های زیر فعالیت می کند :

۱- تعلیم و تربیت جوانان مؤمن، انقلابی و کوشا

۲- حمایت از پیشرفت های علمی، پژوهشی و فناوری

۳- خدمات اجتماعی و محرومیت زدایی

۴- فرهنگی و هنری

۵- دفاعی و امنیتی

۶- فضای مجازی و رسانه

۷- اقتصادی و سازندگی

۸- ورزشی

برای اینکه از ظرفیت همه گروه‌های مردمی بتوان در حفاظت و پاسداری از انقلاب اسلامی و پیشرفت کشور استفاده کرد، بسیج اقشار و متخصصین با عنوان‌هایی چون بسیج دانش‌آموزی، بسیج فرهنگیان، بسیج دانشجویی و... تشکیل شده است.

فعالیت (۲)

سایر اقشار و تشکل‌های بسیج را در جدول زیر قرار دهید و درباره یکی از تشکل‌های بسیج توضیح دهید.

 بسیج دانشجویی	 بسیج فرهنگیان	 بسیج دانش‌آموزی
.....
.....

سازمان بسیج دانش‌آموزی

بسیج دانش‌آموزی یک تشکل امین و متدین است.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی، ۱۳۹۵/۲/۱

این تشکل جهت بسط و گسترش فرهنگ و تفکر بسیجی و ایجاد روحیه همیاری، مسئولیت‌پذیری و آمادگی دفاعی همه جانبه از انقلاب اسلامی با مصوبه سال ۱۳۷۵ مجلس شورای اسلامی به منظور جذب، آموزش و سازمان‌دهی دانش‌آموزان مدارس کشور و کمک به تشکیل ارتش بیست میلیون با واحدهای امیدان (دوره ابتدایی)، پویندگان (دوره اول متوسطه) و پیشگامان (دوره دوم متوسطه) تشکیل شد که به چند نمونه از مهم‌ترین فعالیت‌های آن اشاره می‌شود.

فعالیت‌های مهم برخی از طرح‌های سازمان بسیج دانش آموزی

<p>طرح یاوران ولایت (توانمندسازی فرماندهان واحدهای پیشگام)</p> 	<p>طرح تربیتی شهید بهنام محمدی (کلاس‌های قرآن، برگزاری مسابقات و اردوهای زیارتی و سیاحتی)</p>
<p>مسابقات سراسری علمی و پژوهش پایا (رقابت علمی از پایه ششم الی یازدهم)</p> 	<p>کنگره همفکری بسیج دانش آموزی (استفاده از نخبگان در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان)</p>
<p>اردوهای جهادی (خدمت‌رسانی در مدارس مناطق محروم)</p> 	<p>راهیان نور دانش آموزی (بازدید از مناطق عملیاتی جنوب و غرب کشور)</p>

فعالیت (۳)

دربارهٔ هریک از فعالیت‌های بسیج با مشورت مسئولان بسیج مدرسه و محله گزارشی تهیه کنید و در کلاس درس ارائه دهید.

آشنایی با حماسه دفاع مقدس

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا ۖ وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ

به کسانی که جنگ بر آنان تحمیل گردیده، اجازه جهاد داده شده است؛ چرا که مورد ستم قرار گرفته‌اند و خدا بر یاری آنها تواناست.

سوره حج - آیه ۳۹

با سقوط رژیم فاسد شاهنشاهی، سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران براساس حمایت از مظلومان و مسلمانان و مخالفت با قدرت‌های ستمگر شکل گرفت. برای ابرقدرت‌ها قابل تحمل نبود که ایران اسلامی در جهت مخالفت با منافع ناحق آنها عمل کند. این عوامل باعث شد که بلافاصله پس از پیروزی انقلاب اسلامی، گروهک‌های ضدانقلاب با حمایت و تحریک بیگانگان و با شعارها و عناوین فریبنده در جهت خواست و منافع دشمنان فعالیت کنند.

ترور شخصیت‌های برجسته و انقلابی، تحریک قومیت‌ها برای خودمختاری، فعالیت مسلحانه گروه‌های ضدانقلاب در برخی از شهرها و مناطق مرزی کشور و... بخشی از حوادثی بود که به منظور از بین بردن انقلاب اسلامی صورت گرفت؛ ولی تمامی آنها با رهبری هوشمندانه امام خمینی رضی الله عنه و مقاومت و پایداری مردم ایران با شکست مواجه شد.

بیشتر بدانید

امام خمینی به عنوان رهبر و راهنمای مردم با اعتماد و اطمینانی که از ایمان او به قدرت خداوند سرچشمه می‌گرفت، ملت بزرگ ایران را به ایستادگی و نترسیدن از دشمن دعوت کرد: «من از ملت بزرگ ایران خواهانم که در هر مسئله‌ای که پیش می‌آید، قوی باشند، قدرتمند باشند، متکی به خدای تبارک و تعالی باشند و از هیچ چیز باک نداشته باشند. ما از آن قدرت‌های بزرگ نترسیدیم، این [صدام] که قدرتی ندارد، [ارتش بعثی] عراق که چیزی نیست».

فعالیت (۱)

دربارهٔ ترور شخصیت‌های انقلابی توسط منافقین کوردل به تحریک آمریکا و رژیم اشغالگر قدس، پرس و جو و تحقیق کنید و فهرست زیر را کامل کنید.

فهرست برخی از شهدای ترور

نام و نام خانوادگی شخصیت ترور شده	مسئولیت او	محل و نحوهٔ ترور
۱-		
۲-		
۳-		
۴-		
۵-		
۶-		

در چنین شرایطی صدام که وقوع انقلاب اسلامی در ایران را تهدیدی جدی برای حکومت دیکتاتوری خود می‌دانست، با تحریک و حمایت قدرت‌های سلطه‌گر، تهاجم و تجاوز سراسری خود را در طول ۱۳۳۶ کیلومتر از مرزهای جنوب و غرب سرزمین ما آغاز کرد. صدام با ارتش مجهزی که فرماندهی آن را خودش بر عهده داشت، گمان می‌کرد که در مدت یک هفته با اشغال میهن ما بخشی از این سرزمین را به کشور عراق ملحق خواهد کرد. چگونگی تهاجم نظامی به کشورمان را از زبان یکی از دانش‌آموزان خرمشهری آن دوران با هم می‌خوانیم:

بیشتر بدانید

«روز سی و یک شهریور ماه ۱۳۵۹ ساعت بین ده و نیم، یازده صبح بود که با غرش ده‌ها هواپیما سراسیمه، بیرون دویدیم. شاید ۳۰-۲۰ هواپیما هم‌زمان در آسمان خرمشهر پرواز می‌کردند. زن و مرد و بچه همگی وحشت‌زده و هراسان به کوجه‌ها ریخته بودند. چند دقیقه بعد همگی بی‌اختیار به سوی نیزاری که در پشت منطقهٔ مسکونی قرار داشت، هجوم بردیم. صدای انفجارهای ناشی از بمباران همه را تکان داد. دقیقاً معلوم نبود کجا را زده‌اند؛ اما از

طرف گمرک و نیروی دریایی دود غلیظی به آسمان بلند بود.

راديو را روشن کردیم تا ببینیم چه خبر است؛ اما بی فایده بود. انگار تمام کشور غافلگیر شده بود. از آن ساعت تا دو بعد از ظهر که راديو از شروع رسمی جنگ توسط رژیم بعثی عراق خبر داد، صدبار مردیم و زنده شدیم. شب در مسجد جامع قیامتی بود. همه آمده بودند تا ببینند چه باید کرد...»^۱.

صدام و حامیان او نمی دانستند که وقتی پای اعتقادات و استقلال سرزمین ایران در میان باشد، ملت ما آرام نمی نشیند و با تمام توان، ایستادگی و مقاومت می کند.

ارتش بعثی در تهاجم نظامی به کشور ما که در ۳۱ شهریورماه ۱۳۵۹ آغاز شد، بخش وسیعی از مناطق جنوب و غرب ایران را به اشغال خود درآورد. شما در نقشهٔ روبه‌رو مناطق اشغال شده توسط متجاوزان را مشاهده می کنید.

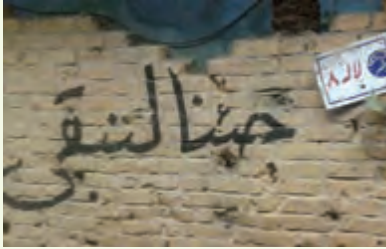
فعالیت (۲)

با استفاده از نقشه، شهرهای اشغال شدهٔ کشور عزیزمان در آغاز جنگ تحمیلی را نام ببرید.

.....

.....

بیشتر بدانید

پس از سقوط خرمشهر، اشغالگران بر روی دیوارهای شهر نوشتند:

«جئنا لنبقی» (آمده ایم تا بمانیم). مطبوعات رژیم متجاوز بعث نیز به صورت رسمی اعلام کردند. «محمّره (خرمشهر) سرزمین اجدادی ماست و نیروهای مسلح عراق آن شهر را برای ابد باز پس گرفتند».

پایداری و مقاومت مردمی خرمشهر

فرمانده سپاه خرمشهر

خرمشهر مظهر پایداری و مقاومت مردم ایران در دوران دفاع مقدس شد؛ زیرا مردم این شهر و رزمندگانی که از شهرهای مختلف ایران خود را به آنجا رسانیدند، در مقابل چند لشکر مجهز به توپ و تانک دشمن برای حفظ این شهر مقاومت کردند. فرماندهی سپاه خرمشهر بر عهده محمد جهان آرا بود که با ایثار و فداکاری ۳۴ روزه، خرمشهر را در

مقابل نیروهای بعثی محافظت کرد و در روزهای آخر مقاومت که نیروهایش با بی سیم به جهان آرا اطلاع دادند که شهر در حال سقوط است، او با صلابت به آنها پیام داد که باید مواظب باشیم ایمانمان سقوط نکند. یکی از آن رزمندگان، نوجوان سیزده ساله‌ای به نام بهنام محمدی بود که با وجود سن کم و جنّه کوچک، مردانه در مقابل دشمن ایستادگی کرد و به شهادت رسید.

فعالیت (۳)

درباره نوجوان سیزده ساله خرمشهری، شهید بهنام محمدی گزارش مستند به همراه تصویر تهیه کنید و به صورت اسلاید در کلاس نمایش دهید. از منابع مختلف از جمله کتاب «خرمشهر در جنگ طولانی» استفاده کنید.

در چنین وضعیتی امام خمینی علیه السلام به عنوان فرمانده کل قوا به نیروهای مسلح ایران دستور شکسته شدن محاصره آبادان را صادر کردند. با این پیام نیروهای رزمنده ارتش و سپاه به همراه رزمندگان بسیجی در مهر ماه ۱۳۶۰ در عملیاتی به نام «ثامن الائمه» برخی از مناطق اشغال شده را آزاد کردند و محاصره آبادان را درهم شکستند.

عملیات ثامن الائمه خودباوری و اعتماد به نفس فرماندهان و رزمندگان را افزایش داد و باعث شد تا نیروهای رزمنده با ایمان و توکل بر خدا در چند عملیات متوالی، بخش‌های دیگری از مناطق اشغال‌شده کشورمان را از متجاوزان پس بگیرند.

بیشتر بدانید

پس از این عملیات‌ها دشمنان نیز اعتراف کردند که متجاوزان در مقابل ایمان و جهاد رزمندگان توان مقاومت ندارند.

«یک نیروی عجیب و غریب نظامی از سربازان حرفه‌ای، روحانیان، شبه نظامیان محلی و بچه‌های مدرسه‌ای سیزده ساله که همگی با یک التهاب اسلامی شدید به یکدیگر متصل می‌شوند، بن بست طولانی جنگ خلیج فارس را با تارومار کردن نیروهای سنگر گرفته عراقی شکستند»^۱.

آزادسازی خرمشهر

پس از آزاد شدن مناطقی از خوزستان توسط رزمندگان ارتش، سپاه، نیروهای بسیجی و جهاد – سازندگی که با هدایت و رهبری امام خمینی انجام شد، ارتش صدام با دادن تلفات زیاد و به اسارت درآمدن بیش از ۱۸۰۰۰ نفر از نیروهایش، درهم شکست. سرانجام در تاریخ سوم خرداد ماه سال ۱۳۶۱ خرمشهر قهرمان آزاد شد و

خرمشهر را خدا آزاد کرد

امام خمینی قدس سره

۱- نشریه نیویورک تایمز، ۷ آوریل ۱۹۸۲ (۱۳۶۱/۱/۱۸)

پرچم مقدس جمهوری اسلامی ایران بار دیگر بر فراز گلدسته‌های مسجد جامع این شهر به اهتزاز درآمد. پس از شکسته شدن محاصره آبادان و آزادسازی خرمشهر، رزمندگان شجاع میهن با انجام عملیات‌های متعددی بخش‌های دیگری از مناطق اشغال شده کشورمان را از متجاوزان پس گرفتند و به تعقیب آنان نیز پرداختند.

فعالیت (۴)

با مراجعه به منابع معتبر و مستند درباره عملیات‌های دوران دفاع مقدس، جدولی مانند جدول زیر تهیه و کامل کنید. جدول خود را با ذکر منابع در انتهای آن، به دبیر مربوطه تحویل دهید. حداقل چهار عملیات بزرگ را فهرست کنید.

ردیف	نام عملیات‌های بزرگ دوران دفاع مقدس	زمان انجام عملیات روز / ماه / سال	رمز عملیات	خلاصه نتیجه عملیات
۱				
۲				
۳				
۴				

منابع:

سرانجام به پیشنهاد سازمان ملل متحد برای برقراری آتش‌بس، جمهوری اسلامی ایران آمادگی خود را برای پذیرش قطعنامه اعلام کرد و در نهایت در مرداد ماه سال ۱۳۶۷ با پذیرش قطعنامه شماره ۵۹۸ توسط ایران و عراق، جنگ هشت ساله به پایان رسید.

در جنگ تحمیلی، ما خود را پیروز این میدان می‌دانیم؛ زیرا دشمن به اهداف زیر نرسید. اهداف دشمن عبارت بودند از:

- ۱- ساقط کردن نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران
- ۲- جلوگیری از صدور انقلاب اسلامی به کشورهای دیگر
- ۳- جدا کردن خوزستان از کشور
- ۴- حاکمیت بر اروندرود

ما دوران هشت ساله جنگ تحمیلی را «دفاع مقدس» می‌دانیم، زیرا مردم به‌خاطر اهداف زیر از کشور دفاع کردند:

۱- استقامت در برابر ظالمان برای اطاعت از فرمان خداوند با تبعیت از ولایت فقیه

۲- مقاومت به منظور حفظ دین، قرآن و انقلاب اسلامی

۳- دفاع برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور

۴- ایستادگی برای دفع تجاوز دشمن و رسیدن به صلح و امنیت

بیشتر بدانید

دانستنی‌های دفاع مقدس (۱)

● جنگ تحمیلی نظام (رژیم) بعثی عراق علیه ایران ۲۸۸۷ روز به طول انجامید که طی آن هزار روز نبرد فعال صورت گرفت که ۷۹۳ روز آن حمله از سوی رزمندگان اسلام بود و ۲۰۷ روز از سوی ارتش متجاوز بعثی.

● در طول جنگ شمار ۳۸۱ هزار و ۶۸۰ نفر از نیروهای دشمن کشته و یا زخمی شدند و ۷۲ هزار نفر به اسارت نیروهای اسلام درآمدند.

● در این هشت سال ۳۷۱ فروند هواپیما و ۸۲ فروند بالگرد دشمن منهدم شد. ۱۷۰۰ دستگاه تانک و نفربر، ۴۸۰ قبضه توپ و ۳۳۶۳ دستگاه خودرو نظامی به غنیمت ایران درآمد و ۵۷۵۸ دستگاه تانک و نفربر، ۵۳۲ قبضه توپ و ۵۱۵۲ دستگاه خودرو نظامی دشمن منهدم شد.

● مقاومت رزمندگان اسلام سبب شد تا ذخایر ارزی عراق که در ابتدای جنگ، حدود سی میلیارد دلار بود، پس از شکست در عملیات بیت‌المقدس و فتح خرمشهر به صفر برسد و پس از پایان جنگ، این کشور بیش از هفتاد میلیارد دلار بدهی داشته باشد.

● در طول هشت سال دفاع مقدس حتی یک وجب از خاک میهن اسلامی ایران در دست دشمن باقی نماند و این افتخار در تاریخ ۴۰۰ سال گذشته ایران بی‌نظیر است.

● حدود ۵۰۰۰ نفر از اسرای عراقی به ایران پناهنده شده‌اند که توسط صلیب سرخ ثبت نام و تعداد زیادی از آنها در ایران تشکیل خانواده داده‌اند و تا قبل از سقوط صدام حاضر به بازگشت به کشورشان نبودند.

- طول مرز ایران و عراق ۱۳۳۶ کیلومتر است که با در نظر گرفتن رودخانه‌ها و هورالعظیم به ۱۵۹۱ کیلومتر می‌رسد.
- بیش از ۶۳ درصد از حملات دشمن به شهرهای کشور با هواپیما، ۳۲ درصد با توپخانه و در حدود ۵ درصد نیز با موشک صورت گرفته است.
- در طول جنگ، ۱۲۷ شهر از شهرهای کشور مورد تهاجم هوایی و موشکی قرار گرفته‌اند.
- شهر تهران در دوران جنگ شهرها ۹۲ بار مورد تهاجم هوایی و موشکی قرار گرفته است. در روزهای پایانی سال ۱۳۶۶ سومین جنگ شهرها علیه ایران آغاز شد و برای اولین بار موشک‌های عراقی که بُرد آنها به کمک متخصصان خارجی افزایش یافته بود، به شهرهای تهران و قم اصابت کرد.
- در گزارش هیئت اعزامی از طرف سازمان ملل که در تاریخ ۱۰ خرداد ۱۳۷۰ وارد تهران شدند، چنین آمده است: پنج استان ایران صحنه جنگ بوده و یازده استان مورد حمله قرار گرفته و ۵۰۰ شهر و ۴۰۰۰ روستا بر اثر جنگ خسارت دیده‌اند.

دستاوردهای داخلی هشت سال دفاع مقدس

دستاوردهای داخلی دفاع مقدس فراوان است. شما دانش‌آموزان عزیز در این درس با شش مورد از آنها آشنا می‌شوید:

۱- **اعتماد به نفس و خودباوری:** با توجه به اینکه اغلب کشورها از فروش امکانات دفاعی به ما خودداری می‌کردند، به این نتیجه رسیدیم که باید توانمندی‌های خود را باور کنیم و با تکیه بر ایمان و توکل بر

خدا و تلاش، نیازهای جنگ را برطرف و از میهن دفاع کنیم.

۲- **تولد تفکر بسیجی:** تفکر بسیجی در مدرسه عشق و جهاد امام خمینی رضی الله عنه به وجود آمد و تربیت‌شدگان این مدرسه، زیباترین حماسه‌های ایثار و شهادت را در دوران دفاع مقدس خلق کردند.

۳- **پیشرفت در صنایع دفاعی کشور:** یکی از مهم‌ترین برکات جنگ، تلاش‌های جوانان مؤمن میهن ما بود. ما در ابتدای جنگ برای ساخت یک گلوله معمولی هم ناتوان بودیم؛ اما در اواخر جنگ بسیاری از نیازهای دفاعی کشور را خودمان تأمین می‌کردیم. ادامه این سیر پیشرفت باعث شد

که ما اکنون توان ساخت انواع تجهیزات دفاعی برای کشور، همچون موشک‌های دور برد را داشته باشیم.

۴- کسب تجارب مهندسی و صنعتی: حضور کارشناسان داوطلب فنی و مهندسی در قالب جهاد سازندگی که وظیفه پشتیبانی، مهندسی و رزمی رزمندگان ارتش، سپاه و بسیج را برعهده داشتند و در ساختن سنگرهای چندمنظوره،

خاکریز و کانال در دوران دفاع مقدس فعال بودند، این موضوع باعث کسب تجربیات بسیار ارزشمندی برای رفع نیازهای اساسی و زیرساختی کشور در دوره سازندگی مانند ساخت سدها، بزرگراه‌ها، فرودگاه‌ها، پالایشگاه‌ها و... شد.

۵- ترویج فرهنگ ایثار و شهادت: رزمندگان دلاور با فداکاری و ایثار در راه خدا، فرهنگ دفاعی و آزادی خواهی را در جامعه جاودانه کردند و الگوی از خودگذشتگی برای انسان‌های مبارز و حق طلب شدند و به جهانیان ثابت کردند که با ایمان به خدا و سریند «بازها»، «یا حسین» و با شعار «اللّه اکبر» می‌توان در مقابل هر متجاوزی ایستادگی کرد.

۶- نقش آفرینی مساجد در دفاع از میهن: مساجد از ابتدای ظهور اسلام در نشر معارف اسلامی نقش تعیین کننده‌ای داشته‌اند. در دوران دفاع مقدس، مساجد پایگاه بزرگی در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، اعزام نیروهای بسیجی، جمع‌آوری کمک‌های مردمی و... برای کمک به مدافعان میهن بودند.

بیشتر بدانید

دانستنی‌های دفاع مقدس (۲)

- تعداد کل شهدای جنگ تحمیلی، طی آخرین آمار اعلامی از سوی بنیاد شهید و امور ایثارگران ۱۸۸ هزار و ۱۵ نفر بوده است.
- در دوران دفاع مقدس ۱۷۲۰۵۶ نفر در درگیری با دشمن و ۱۵۹۵۹ نفر در بمباران شهرها به شهادت رسیدند.
- در بین شهدای دفاع مقدس، شهدای کارمند ۲۱ هزار نفر، شهدای معلم ۳ هزار و ۷۲۸ نفر، شهدای دانش‌آموز ۳۶ هزار و ۱۶۷ نفر، شهدای روحانی ۲ هزار و ۷۵۷ نفر بوده‌اند.
- در دوران دفاع مقدس ۴۸۰۰۰ نفر از ارتشیان غیور جمهوری اسلامی ایران به شهادت رسیدند.

- جهادسازندگی در طول ۸ سال دفاع مقدس ۳۱۰۰ شهید، ۸۵۰۰ جانباز، ۸۶۶ آزاده و ۸۳ مفقودالاثر تقدیم انقلاب اسلامی کرده است.
- شهدای اقلیت‌های مذهبی شامل: ۸۸ نفر مسیحی، ۹ نفر زرتشتی و ۱۶ نفر کلیمی است.
- در بین شهدای عزیزمان، ۱۸۵۵ شهید با ملیت عراقی، ۳۱۴ شهید با ملیت افغانی و ۲۹ شهید از ملیت‌های دیگر حضور دارند.
- در دوران دفاع مقدس ۸۵ هزار و ۲۲۲ نفر بسیجی از توده مردم به درجه رفیع شهادت رسیدند.
- میانگین سن شهدا ۲۲ سال بوده است. سن ۴۴ درصد شهدا ۱۶ تا ۲۰ سال بوده است. ۷۱ درصد شهدا مجرد بوده‌اند.
- زنان قهرمان ایران ۴۳۶۳ نفر شهید نیز تقدیم اسلام کرده‌اند که بیشتر آنها در بمباران و موشک‌باران شهرها به شهادت رسیده‌اند.
- در دوران دفاع مقدس ۲۲۸۰۸ نفر امدادگر و ۲۲۷۶ نفر زن به جبهه‌ها اعزام شدند.
- در طول دفاع مقدس ۳۲۰ هزار نفر از قهرمانان رزمنده با درصد بالایی جانباز شدند.
- در حال حاضر ۱۰۰ هزار جانباز شیمیایی در کشور وجود دارد و حدود ۸ هزار جانباز نیز در شرایط بحرانی‌اند.
- در دفاع مقدس حدود ۴۵ هزار نفر از رزمندگان اسلام به اسارت نیروهای عراقی درآمدند که مردم به آنها لقب آزاده دادند.
- در دفاع مقدس حدود ۲۵ هزار نفر مفقودالاثر شدند که تاکنون پیکر مطهر نزدیک به ۲۰ هزار نفر از آنان با عملیات تفحص پیدا شده است.

فعالیت (۵)

از سه موضوع تحقیق زیر یکی را انتخاب و گزارش آن را به دبیر خود ارائه کنید.

الف) ما چگونه می‌توانیم قدردان خون شهدا و ایثارگری جانبازان و آزادگان میهن خود باشیم؟

ب) اگر در بین اقوام و خویشان شما، همسایگان یا اهالی محل ایثارگری را می‌شناسید (رزمنده دوران دفاع مقدس، جانباز، خانواده معظم شهدا، آزاده) با او مصاحبه‌ای ترتیب دهید.

ج) تحقیقی از زندگی نامه، آثار به جامانده و وصیت نامه یکی از شهدای روستا، شهر یا محله خود تنظیم کنید.

مردان مبارز و زنان فرمان

ما مفتخریم که بانوان و زنان پیر و جوان و خرد و کلان در صحنه‌های فرهنگی و اقتصادی و نظامی حاضر و همدوش مردان یا بهتر از آنان در راه تعالی اسلام و مقاصد قرآن کریم فعالیت دارند.

فرازی از وصیت نامه سیاسی - الهی امام خمینی رضی الله عنه

مردان مبارز

در طول تاریخ بشر، انسان‌های موحد بسیاری بوده‌اند که تعدادی از آنها به دلیل شرایط حاکم بر جامعه خود، یکتاپرستی خویش را به کلی پنهان می‌کردند و تعدادی نیز، که معمولاً در اقلیت بودند، سعی می‌کردند تا پرستش خدای یگانه را در میان خویشان و اطرافیان خود تبلیغ کنند. آنها برای تبلیغ اعتقادشان گاهی جان خود را نیز ایثار می‌کردند، اما حاضر نبودند از اعتقادات خود دست بردارند. با ظهور حضرت محمد ﷺ پیامبر اسلام و آخرین فرستاده الهی، دوران دیگری از مبارزه با ظلم و جهل و بت پرستی و متقابلاً تبلیغ پرستش خداوند یکتا آغاز شد. اصحاب و پیروان آن حضرت نیز به تناسب شرایط و موقعیتشان سعی می‌کردند تا با حرکت در این مسیر الگوهای مناسبی برای سایر مردم باشند.

فعالیت (۱)

در زیر اسامی سه نفر از مردان مبارز صدر اسلام و سه نفر از مردان مبارز دوران معاصر ایران آمده است. دربارهٔ زمان، شیوه و طرف مبارزه هر کدام دو سطر بنویسید. از دبیر خود، دبیر تاریخ، دبیر دین و زندگی و نیز اعضای خانواده مشورت بگیرید.

دوران معاصر ایران (قبل از پیروزی انقلاب اسلامی):

دوران صدر اسلام:

آیت الله شهید مدرس:

میرزا کوچک خان جنگلی:

رئیس علی دلواری:

عمار یاسر:

سلمان فارسی:

مالک اشتر:

مردان تلاشگر، مبارز و میهن‌دوست در طول تاریخ کهن سرزمین ما کم نبوده‌اند؛ اما پس از استقبال از دین اسلام و پذیرش آن توسط مردم ایران، وجود مردانی که برای پیشرفت کشور، ترویج فرهنگ اسلامی و سربلندی مردم تلاش می‌کردند، شدت و قوت بیشتری یافت. این مردان از میان تمام اقشار مردم بوده‌اند و هدفشان سعادت‌مندی ملت ایران بوده است.

در دوران معاصر روحانیان، عالمان و دانشمندان، شاعران و نویسندگان، مجاهدان و آزادی‌خواهان، سربازان میهن و ... در این مجموعه حضور داشته‌اند. بزرگ‌مردانی چون میرزای شیرازی، سیدجمال‌الدین اسدآبادی، ستارخان، باقرخان، امیرکبیر و ... نام‌هایی هستند که همگی برای آبادانی و سرافرازی میهن، گسترش دین و عدالت، رهایی کشور از مستبدان داخلی و استقلال ایران در مقابل نفوذ و دخالت بیگانگان تلاش فراوان کرده‌اند.

در دوران ستم‌شاهی نیز انسان‌های آزاده‌ای که در مقابل دین‌ستیزی و ظلم و ستم حاکمان پهلوی ایستادند، بسیار بوده‌اند. آنها رنج و سختی دوران مبارزه، زندان، شکنجه و شهادت در راه خدا را انتخاب کردند تا ثابت کنند که دین خواهی مردم و حفظ استقلال ایران اسلامی چراغ روشنی است که هرگز خاموش نخواهد شد. شهید نواب صفوی، شهید سیدعلی اندرزگو، شهید رجایی و ... از این دسته مردان مؤمن و مبارز میهن ما هستند.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و در دورانی که کشور ما مورد تهاجم و حشیانه دشمن قرار گرفت، همه مردم در مقابل این هجوم صدام ایستادند تا دین و استقلال کشور ما پایرجا بماند. از میان شهیدان دفاع مقدس، چند نفر را به عنوان نمونه انتخاب کرده‌ایم و در این درس به کمک شما دانش‌آموزان عزیز معرفی می‌کنیم تا زندگی و مبارزات آنها الگوی همه جوانان ما قرار گیرد. درباره زندگی، شخصیت و رشادت‌های شهیدان، کتاب‌ها، ویژه‌نامه‌ها و همچنین وبگاه‌های متعددی در فضای مجازی منتشر شده است که شما می‌توانید از این منابع استفاده کنید.

در دوران دفاع مقدس نوجوانان و دانش‌آموزان نیز دوشادوش بزرگ‌ترها به دفاع از سرزمین خود پرداختند.

فعالیت (۲)

کامل کنید.

جمهوری اسلامی ایران
قهرمان من
دفاع مقدس

نام و نام خانوادگی: شهید مهدی باکری

زندگی نامه: (سال و محل تولد، سال و محل شهادت):

.....
.....
.....
.....

مسئولیت ها:

.....
.....
.....
.....

قسمتی از وصیت نامه یا خاطره ای از شهید:

.....
.....
.....
.....
.....

خصوصیات اخلاقی شهید:

.....
.....
.....
.....

فعالیت (۳)

کامل کنید.

نام و نام خانوادگی: شهید عباس بابایی

زندگی نامه: (سال و محل تولد، سال و محل شهادت):

.....

.....

.....

.....

جمهوری اسلامی ایران
قهرمان من
دفاع مقدس

مسئولیت ها:

.....

.....

.....

.....

قسمتی از وصیت نامه یا خاطره ای از شهید:

.....

.....

.....

.....

خصوصیات اخلاقی شهید:

.....

.....

.....

فعالیت (۴)

معرفی شهیدی از بستگان یا از شهر، روستا، محله یا کوچه شما

نام و نام خانوادگی شهید:

سن شهید هنگام شهادت:

خلاصه‌ای از زندگی نامه شهید:

بخشی از وصیت نامه شهید:

خاطره یا خصوصیات اخلاقی شهید:

فعالیت (۵)

به این سؤال بدون مشورت گروهی و کمک گرفتن از دیگران، فکر کنید و پاسخ دهید.
در دوران دفاع مقدس بیش از ۳۶ هزار دانش‌آموز از گروه همسالان شما در میدان جنگ، به خاطر دفاع از اسلام، انقلاب، کشور، دین و اعتقاداتمان به شهادت رسیده‌اند و جان خود را ایثار کرده‌اند. هم‌اکنون به کشور ما تهاجم نظامی نشده است؛ اما دشمنان به تهاجم وسیع فرهنگی با هدف انحراف نوجوانان و جوانان روی آورده‌اند. به نظر شما چگونه می‌توان در مقابل این تهاجم دفاع کرد؟

زنان قهرمان

مادران شجاع فرزندان اسلام، خاطره‌جانبازی و رشادت زنان قهرمان را در طول تاریخ زنده کرده‌اند.
امام خمینی (قدس سره)

یکی از وظایف مهم و اساسی زنان، تربیت فرزندان است که زنان و مردان آینده جامعه را تشکیل می‌دهند. در واقع تمام کسانی که در هدایت و راهنمایی سایر انسان‌ها و رشد و پیشرفت کشورشان نقش داشته و ایثارگری کرده‌اند، تربیت‌شدگان دامان مادران دلسوز و پاک‌دامن بوده‌اند.
در عصر حاضر، برخی از زنان علاوه بر اینکه در خانه به عنوان همسر و مادر نقش اساسی در رشد خانواده و تربیت فرزندان دارند، در جامعه نیز همپای مردان مشغول فعالیت‌اند.

در طول تاریخ کم نبوده اند زنانی که در شرایط سخت، با تدبیر خود، باعث تحولی بزرگ در جامعه خود شده‌اند.

فعالیت (۶)

در زیر اسامی سه نفر از زنان قهرمان و تأثیرگذار صدر اسلام و سه نفر از زنان قهرمان و حماسه‌ساز تاریخ معاصر ایران آمده است. درباره زندگی و اقدامات برجسته آنان با استفاده از منابع معتبر تحقیق و در کلاس ارائه کنید.

زنان قهرمان و تأثیرگذار صدر اسلام	زنان قهرمان و حماسه‌ساز تاریخ معاصر
حضرت خدیجه <small>ع‌ا‌ل‌ی‌ه‌ا</small>	بانو بی بی مریم بختیاری
حضرت فاطمه <small>ع‌ا‌ل‌ی‌ه‌ا</small>	بانو مرضیه حدیدچی (دباغ)
حضرت زینب <small>ع‌ا‌ل‌ی‌ه‌ا</small>	بانو فرنگیس حیدرپور (رزمنده دفاع مقدس)

زنان در دفاع مقدس نقش اساسی داشته و از راه‌های مختلف در دفاع از اسلام و انقلاب اسلامی مشارکت کرده‌اند:

- ۱- پشتیبانی جنگ (رساندن وسایل و ادوات جنگی به رزمندگان، رساندن آب و مواد غذایی به رزمندگان)
- ۲- بهداشت و درمان، درمان مجروحان جنگ و انتقال آنها به پشت جبهه و مراقبت از آنها، تهیه و تدارک دارو، لباس و سایر امکانات
- ۳- حضور مستقیم در صحنه نبرد
- ۴- حمایت از ایثارگران

در دوران معاصر زنان مؤمن و شجاعی بودند که علاوه بر تربیت فرزندان صالح و باتقوا، دفاع از اعتقادات دینی و حفظ و گسترش آن را در جامعه و وظیفه خود می دانستند.

یکی از این زنان با ایمان و مبارز که پس از چند سال تحمل سختی و شکنجه در زندان‌های نظام (رژیم) شاه، به خارج از ایران رفت و در اردوگاه‌های نظامی فلسطین به چریکی تمام عیار تبدیل شد، خانم مرحومه مرضیه حدیدی (دبایغ) است. خانم دبایغ با وجود هشت فرزند، با توجه به احتمال دستگیری مجدد و اعدام توسط رژیم ستمگر شاه، به زندگی مبارزاتی سخت خود ادامه داد.

فعالیت (۷)

با مراجعه به کتاب خاطرات مرضیه حدیدی (دبایغ)، بخشی از خاطرات این زن قهرمان ایرانی را در کلاس بازخوانی کنید!

زنان قهرمان در دوران دفاع مقدس

در دفاع مقدس، زنان با ایمان و شجاع ایرانی، از ابتدای تهاجم ارتش بعثی عراق به کشورمان، در کنار مردان و در مقابل دشمن ایستادگی و مقاومت کردند و پس از آن نیز در پشت جبهه کارهایی انجام می دادند که اگر ارزش و پاداش آن نزد خداوند از دفاع مستقیم بیشتر نباشد، کمتر نخواهد بود.

زنان علاوه بر اینکه در پشت جبهه می توانند در دفاع از کشورشان نقش مؤثری داشته باشند، در خانه نیز همسر، خواهر و مادر مردان، و در جامعه خویشاوند، همکار، همسایه و... آنها هستند. زنان با صبر و استقامت در مقابل سختی‌های جنگ و تشویق مردان به دفاع از کشورشان، انگیزه‌های مقاومت عمومی را در جامعه تقویت می کنند.

۱- خاطرات مرضیه حدیدی (دبایغ)، انتشارات سوره مهر.

در این بخش از درس، خاطرات یکی از زنان قهرمانی را که دوران دفاع مقدس در دفاع از کشورمان نقش داشته است، با هم می‌خوانیم.

سیده زهرا حسینی، دختر رزمنده ساکن خرمشهر

یک دفعه دل به دریا زدم و گفتم: هرچه بادا باد! نهایتاً می‌گویند دختره دیوانه شده؛ خُب بگویند. چادرم را مرتب کردم. یک دفعه بلند شدم و لبه و انت ایستادم. شروع کردم به صحبت و گفتم: مردم اینا جوان‌های مظلوم خرمشهر هستند که به این روز افتادند. اینا به خاطر دفاع از ناموس و شرفشان، به خاطر دین و مملکتشان کشته شدند. سه روزه که به خاطر نبود آب و کفن، به خاطر بمباران هواپیما نتونستیم اینارو به خاک بسپاریم.

سه روزه که بدن اینا مثل شهدای کربلا روی زمین زیر آفتاب مونده.^۱

شهیده مریم فرهانیان

شهیده مریم فرهانیان در ۲۴ دی ۱۳۴۲ در آبادان و در خانواده‌ای متوسط و مذهبی به دنیا آمد. قبل از پیروزی انقلاب اسلامی همراه با برادرش مهدی در جلسات سیاسی، مذهبی و تظاهرات مردمی شرکت می‌کرد.

۱- کتاب خاطرات «دا»، انتشارات سوره مهر، صفحه ۱۸۸.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در سال ۱۳۵۹ به عضویت بسیج درآمد و پس از گذراندن دوره‌های آموزش پرستاری و امدادگری در بیمارستان شرکت نفت امام خمینی رضی الله عنه آبادان، مشغول خدمت شد. او در حالی که هفده ساله بود، در بیمارستان به امدادگری و مداوای مجروحان جنگ تحمیلی می‌پرداخت. یک بار در حالی که در بیمارستان مشغول خدمت بود، در اثر گلوله خمپاره دشمن مجروح شد و چند روزی را بر روی تخت بیمارستان گذراند.

شهیده فرحانیاں برای مددکاری به خانواده شهدا و رسیدگی به وضعیت آنها به روستاها و مناطق اطراف آبادان می‌رفت و ضمن کمک به آنها، به کودکان روستایی قرآن آموزش می‌داد.

این دختر شجاع و با ایمان با وجود آنکه برادرش مهدی تنها ۲۳ روز پس از شروع جنگ تحمیلی به شهادت رسیده بود، در شهر آبادان حضور یافت و به مداوای مجروحان و خدمت به هم‌نوعان خود در مناطق آسیب‌دیده از جنگ پرداخت. خواهر مریم فرحانیاں می‌گوید: «به ظاهر آراسته خیلی اهمیت می‌داد؛ اما سعی می‌کرد نوع پوشش و رفتارش به گونه‌ای باشد که باعث جلب توجه دیگران نشود».

مادر یک شهید از مریم فرحانیاں می‌خواهد که پس از مرگ او در ۱۳ مرداد هر سال بر سر مزار فرزندش برود و برای آن شهید مراسم سالگرد بگیرد. سرانجام در ۱۳ مرداد سال ۱۳۶۳، در حالی که به همراه دو دوستش قصد انجام خواسته آن مادر شهید را داشته، در گلستان شهدای آبادان، مورد اصابت گلوله خمپاره ارتش صدام قرار می‌گیرد و روح بزرگش به شهدای اسلام می‌پیوندد. او در زمان شهادت تنها ۲۱ سال داشت. زندگی نامه شهیده مریم فرحانیاں در کتابی با عنوان «دختری کنار شط» چاپ و نشر شده است.

شما در تصاویر این صفحه چگونگی حضور زنان و دختران در دوران دفاع مقدس را مشاهده می‌کنید.
برای هر تصویر شرح مختصری بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

آشنایی با شهدای نوجوان دوران دفاع مقدس

اقتدار مختلفی در جریان دفاع مقدس در جبهه‌های جنگ شرکت داشته‌اند. یکی از این اقتدار، دانش‌آموزان و نوجوانان میهن اسلامی بودند که حدود ۳۶۰۰۰ نفر از آنان جان خود را فدای اسلام و کشور کردند. در زیر زندگی دو نفر از دانش‌آموزان شهید به اختصار آمده است.

بسیجی شهید مهرداد عزیزاللهی

دانش‌آموز شهید «مهرداد عزیزاللهی» در مهرماه ۱۳۴۶ در شهر اصفهان در خانواده‌ای مذهبی به دنیا آمد. در گردان تخریب به شهید مهرداد عزیزاللهی مهندس مین می‌گفتند و رادیوهای بیگانه از او به عنوان کوچک‌ترین ژنرال تخریب‌چی یاد می‌کردند. شبی از شب‌های دفاع مقدس، چهره معصومانه مهرداد بر روی صفحه تلویزیون ظاهر می‌شود. صحبت‌هایش اما به نوجوان نمی‌ماند. همچون مردان الهی سخن می‌گوید. امام خمینی رضی الله عنه هم آن شب مصاحبه او را از سیما، تماشا می‌کند و دستور می‌دهد تا این نوجوان را به محضر او ببرند. امام مهرداد را می‌بینند و بازوی او را بوسه می‌زنند و او هم دست امام را می‌بوسد. شهید «مهرداد عزیزاللهی» در سال ۱۳۶۵، در عملیات کربلای ۴ در جزیره «ام‌الرصاص» به شهادت رسید و جاودانه شد.

شهیده زینب کمایی

زینب در هشتم خردادماه سال ۱۳۴۶ هنگام اذان مغرب در شهر آبادان به دنیا آمد. او قبل از انقلاب نه تنها نماز و روزه‌اش ترک نمی‌شد، بلکه در میان خانواده و دوستانش به رعایت حجاب مشهور بود. پس از پیروزی انقلاب، فعالیت‌های زینب به شکل مستمر آغاز شد. او علاوه بر شرکت در کلاس‌های مختلف عقیدتی، اخلاقی و دوره‌های آموزشی بسیج، در اکثر فعالیت‌های انجمن اسلامی مدرسه به طور فعال شرکت می‌کرد. زینب مبارزات وسیع خود را علیه بدحجابی و ضد انقلاب آغاز کرد. با شروع جنگ تحمیلی به اصرار خانواده مجبور به ترک آبادان شد. در تابستان ۱۳۶۰ پدرش در شاهین شهر اصفهان خانه‌ای خرید و خانواده را به آنجا برد. در اسفندماه سال ۱۳۶۰ برای خواندن نماز مغرب و عشاء به مسجد رفت. آن نماز، آخرین نماز زینب ۱۵ ساله بود. وقتی از مسجد برمی‌گشت منافقان او را به شهادت رساندند. خانواده او بعد از دو روز جنازه‌اش را پیدا کردند. پیکر او را با ۳۶۰ شهید عملیات فتح‌المبین در گلستان شهدای اصفهان به خاک سپردند.

فعالیت (۸)

درباره قهرمانان دوران معاصر، شهدایی چون محسن فخری زاده، مصطفی احمدی روشن (دانشمندان هسته‌ای) و حسن تهرانی مقدم (دانشمند صنعت موشکی) و محسن حججی (مدافع حرم) تحقیق و نتیجه را در کلاس ارائه کنید.

سرباز اسلام = سردار دل‌ها

خصوصیات شجاعت‌آمیز از نظر رهبر معظم انقلاب

رفیق خوب و عزیز...

خوشبخت به ملکوت اعلی پیوست...

ذوب در انقلاب بود...

اخلاص بالایی داشت
و در جلسات گوشه ای می نشست که دیده نشود...

به دهان خطر می رفت
ولی مراقب جان سربازانش بود...

هم شجاعت ، هم تدبیر
و هم جگر عمل داشت...

ظلم بیداد می‌کرد، ظلم شاه به ملت مظلوم ایران، ظلم خوانین به روستاییان.

سال ۱۳۳۵، نوزادی در روستای قنات ملک از توابع شهرستان رابر استان کرمان دیده به جهان گشود و از همان کودکی طعم تلخ فقر و ظلم و بی‌عدالتی را چشید. کسی نمی‌دانست چند ده سال دیگر او خار چشم بزرگ‌ترین ظالمان جهان و امید دل مظلومان عالم خواهد شد. نامش قاسم بود. گویا قسم خورده بود تمام عمرش را صرف مبارزه با ظالمان و یاری مظلومان کند.

از ۱۳ سالگی لذت آسایش در کنار خانواده را بر خود حرام کرد و راه هجرت را در پیش گرفت؛ هجرت برای قوی شدن و دست و پنجه نرم کردن با غول ظلم و یاری مظلوم.

با تحصیل علم، اندیشه‌اش را، با عبادت روحش را، با کار بنیۀ اقتصادی‌اش را و با ورزش جسمش را قوی کرد.

یک روز شنید مردی به نام روح‌الله خمینی پرچم انقلابی بزرگ را به اهتزاز درآورده است، انقلابی که قصد داشت به حکومت ظالم شاهنشاهی پایان دهد و جمهوری اسلامی را جایگزین آن نماید. امام خمینی رضی الله عنه قوی‌ترین مرد معاصر در تمامی ابعاد بود.

هر چند آمریکا حامی سرسخت شاه ظالم بود؛ اما انقلاب اسلامی با رهبری آن ابرمرد تاریخ و یاری ملت ایران و ایثار و فداکاری قاسم سلیمانی‌ها به پیروزی رسید.

آمریکا تصمیم گرفت از ملت ایران انتقام بگیرد و میهن عزیزمان را تجزیه نماید. قاسم سلیمانی لباس رزم پوشید و پاسدار کشور و انقلاب شد. در هر شهری که رد پای دشمن دیده می‌شد قاسم در آنجا حاضر می‌شد و همراه با دیگر یاران انقلاب، امنیت و آرامش را به مردم و شهرهای میهنمان باز می‌گرداند.

آمریکایی‌ها وقتی با غائله نتوانستند انقلاب را سرنگون کنند، جنگی بزرگ به راه انداختند و همه کشور را درگیر یک جنگ هشت ساله کردند. قاسم در تمام این هشت سال در جبهه‌ها جنگید. او فرمانده لشکر همیشه قهرمان به نام لشکر ۴۱ ثارالله بود. آمریکا در جنگ هم نتوانست انقلاب را شکست بدهد.

خداوندا! تو را شکرگزارم که پس از عبد صالحت خمینی عزیز، مرا در مسیر عبد صالح دیگری که مظلومیتش اعظم است بر صالحیتش، مردی که حکیم امروز اسلام و تشیع و ایران و جهان سیاسی اسلام است، خامنه‌ای عزیز - که جانم فدای او باد - قرار دادی. بخشی از وصیت‌نامه شهید شهید قاسم سلیمانی

بعد از رحلت امام خمینی ره، شاگرد برجسته ایشان، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای راه پرفراز و نشیب انقلاب را ادامه داد. انقلاب حالا از مرزها فراتر رفته بود و به مستضعفان عالم یاری می‌رساند. مأموریت حاج قاسم سلیمانی دیگر در حد کشور نبود؛ در سطح بین‌المللی بود. او فرماندهی سپاه قدس را بر عهده داشت.

فلسطینی‌های مظلوم که تا دیروز در مقابل سلاح‌های پیشرفته اسرائیل اشغالگر، تنها به پرتاب سنگ اکتفا می‌کردند، حال با یاری سپاه قدس صاحب موشک شدند و رژیم صهیونیستی را به زانو درآوردند. لبنانی‌ها که نمی‌توانستند اسرائیل را از کشورشان بیرون کنند، با یاری سپاه قدس، سپاه قدرتمندی به نام حزب‌الله را تشکیل دادند و اسرائیل اشغالگر را بیرون انداختند.

پرچم اسلام روز به روز مرتفع‌تر می‌شد و انقلاب اسلامی در نظر مظلومان عالم محبوب‌تر. آمریکا این بار دست به فریب تازه‌ای زد. یک اسلام قلابی درست کرد به نام داعش (دولت اسلامی عراق و شام) و با این اسلام جنایت‌های زیادی مرتکب شد. بخشی از سوریه و عراق را اشغال کرد، خانه‌ها و شهرها را ویران نمود؛ ده‌ها هزار نفر از مردم بی‌گناه را به طرز وحشیانه‌ای کشت و همه را به گردن اسلام انداخت. او می‌خواست مردم را از اسلام واقعی بیزار کند.

این بار مأموریت حاج قاسم سلیمانی بسیار سخت‌تر از مأموریت‌های قبل بود. او باید در سطح بین‌المللی با یزید زمان، آمریکایی‌های جنایت‌کار می‌جنگید و اسلام قلابی را رسوا می‌کرد. جای نگرانی نبود. او بسیار قوی‌تر از قبل شده بود. با شجاعت بی‌ظنیش، با تدبیر زبازدش و اخلاق منحصر به فردش جوانان

و رزمندگان با اخلاص و علاقه‌مند به اسلام و اهل بیت و همچنین با حمایت معنوی مرجعیت و بزرگان دو کشور عراق و سوریه، در قالب گروه‌های مردمی (حشد الشعبی در عراق و دفاع الوطنی در سوریه) را سازماندهی کرد و با این کار به مردم عراق و سوریه چنان قدرتی بخشید که آمریکا را شکست دادند و این دو سرزمین را از اسلام قلابی پاک‌سازی کردند.

حالا اسلام ناب محمدی ﷺ در چشم مستضعفین عالم درخشان‌تر و محبوب‌تر از قبل خودنمایی می‌کرد. حاج قاسم سلیمانی به مقتدرترین و دوست داشتنی‌ترین سرباز جهان اسلام تبدیل شده بود و آمریکا به منفورترین دشمن بشریت. از همین رو کینه حاج قاسم به دل آمریکا نشست. آنها رو در رو نمی‌توانستند با این پهلوان جهان اسلام دست و پنجه نرم کنند بنابراین دست به عملیات ناجوانمردانه‌ای زدند و در یک شب تاریک در حالی که حاج قاسم سلیمانی به عنوان مهمان رسمی دولت عراق وارد فرودگاه بغداد شده بود، بعد از استقبال مقامات رسمی، در حالی که سوار بر خودرو از فرودگاه خارج می‌شد، توسط یهبادهای مسلح به موشک آمریکا مورد ترور قرار گرفت و به همراه دوست و هم‌رزم همیشگی‌اش ابو مهدی المهندس به فیض عظمای شهادت نائل گردید. شهادت او بازهم آمریکا را شکست داد. نفرت از آمریکا بیشتر و محبوبیت حاج قاسم افزوده‌تر شد.

حالا حاج قاسم به یک مکتب تبدیل شده است؛ «مکتبی» که مستضعفین عالم در آن گام نهاده‌اند و تا نابودی کامل ظلم و اتصال به بزرگ‌ترین منجی بشریت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشريف آن را طی خواهند کرد.

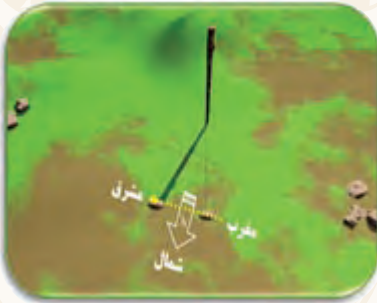
فعالیت

درباره مراسم تشییع حاج قاسم سلیمانی تحقیق کنید و گزارش آن را در کلاس ارائه دهید و به این پرسش پاسخ دهید که دلیل استقبال مردم در شهرهای مختلف از این مراسم چه بود؟

فصل سوم
دفاع نظامی و غیرنظامی

نظام جمع و سوره ملی رزم انفرادی

نظام جمع

نظام جمع حرکتی است که به صورت منظم انجام می‌شود و افراد را در اجرای حرکات جمعی با یکدیگر هماهنگ می‌کند.

همان‌طور که لغت نظام جمع نشان می‌دهد، **نظم + جمع**، نظم جمع را به دنبال دارد؛ اما این موضوع وقتی میسر می‌شود که تمامی ارکان جمع یعنی تک تک نفرات نظم انفرادی را رعایت کنند. نظام جمع اساس رفتارهای صحیح راه رفتن، آراستگی ظاهری، انضباط و کار گروهی است که وقتی تمامی دانش‌آموزان به صورت انفرادی بدان عمل می‌کنند، موجب نظم جمع می‌شود.

اهمیت نظم

نظم در لغت به معنای ترتیب، آراستگی، انضباط، قاعده و قانون است. انسان موجودی است اجتماعی و به تنهایی نمی‌تواند زندگی کند. او همیشه باید به همراه انسان‌های دیگر زندگی کند تا زندگی خوبی داشته باشد. هر کسی باید کار خودش را به موقع و درست انجام دهد تا چرخ روزگار بچرخد. وجود نظم و قاعده در کارها برای جامعه انسانی لازم است. بی‌نظمی، کار اجتماع را مختل می‌سازد. اگر نظم نباشد، کارها به هم می‌ریزد و حتی کسی که می‌خواهد به موقع کار خودش را درست و کامل انجام دهد، نمی‌تواند؛ به طور مثال رانندگی نظم و قاعده و قانونی دارد. اگر چراغ راهنمایی در سر چهارراه‌ها نباشد یا اگر مردم قاعده و نظم از دست راست حرکت کردن را رعایت نکنند، آیا رانندگی کردن ممکن است؟

در هر جامعه‌ای که نظم و قاعده و قانون حاکمیت داشته باشد، مردم بهتر تکلیف خودشان را می‌دانند و زودتر به مقصد می‌رسند. یکی از مکان‌هایی که در آنجا بدون نظم کاری از پیش نمی‌رود، جبهه جنگ است؛ به همین دلیل «نظم» از عمده‌ترین موضوعاتی است که در مهارت‌های آموزشی نیروهای مسلح بر آن تأکید می‌شود.

فعالیت (۱)

در کارهای اجتماعی و زندگی فردی، «نظم» نقش عمده و تعیین کننده‌ای دارد. خداوند بزرگ وجود نظم در نظام آفرینش را مسئله مهمی به حساب آورده و در جای جای قرآن کریم مردم را به تفکر در نظم نظام آفرینش دعوت کرده است تا از این راه، به وجود خداوند متعال پی ببرند. امیرالمؤمنین علی علیه السلام در آخرین وصیت نامه خویش، بیش از هر چیز مردم را به رعایت نظم در کارها سفارش کرده‌اند.

با مشورت معلم و هم کلاسی هایتان مواردی از توجه و سفارش به نظم را در آیات قرآن و کلام امیرالمؤمنین علی علیه السلام پیدا کنید و همین جا بنویسید.

- ۱- توجه به نظم در آیات قرآن :
- سفارش به نظم در کلام امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نظم در مدرسه

در مدرسه برای ایجاد نظم و انضباط بیشتر بین دانش آموزان، از فرمان‌های نظام جمع استفاده می‌شود. نظام جمع اولین اصل از مهارت‌های مدرسه‌ای است. البته باید در نظر گرفت نظام جمع در مدارس تشکیلات نظامی گری نیست و نباید به دانش آموزان بیش از اندازه سخت گرفت.

اهداف اجرای کلاس نظام جمع

- ۱- نظم پذیری، قانون مداری و اطاعت پذیری
- ۲- تقویت ذهنی، جسمی و روانی
- ۳- ایجاد چابکی و چالاکی
- ۴- جلوگیری از عادات بد حرکتی در بدن به خصوص دانش آموزان که در سنین رشد هستند

۵- نهادینه شدن نظم در اخلاق و رفتار دانش‌آموزان

۶- آموزش صحیح زندگی کردن

۷- سلامتی و بهبود عملکرد ریه و قلب با قرار گرفتن بدن در حالت صحیح

۸- افزایش قدرت کنترل و هماهنگی اندام و حواس

نظام جمع علاوه بر اثرات فردی و تقویت ذهنی، جسمی و روانی دانش‌آموزان در بهبود سرعت کارها و کیفیت آن نیز مؤثر است و هیچ کار گروهی‌ای بدون رعایت نظم جمعی موفق نخواهد بود. این گونه تعلیمات باعث چابکی و چالاکی دانش‌آموزان می‌شود و از بروز مشکلات اسکلتی و عادات بد حرکتی در بدن آنها جلوگیری می‌کند، و در عین حال اهمیت نظم و انضباط عملی را برای دانش‌آموزان ملموس و نهادینه می‌کند.

هنگامی که بدن در وضعیت صحیح قرار می‌گیرد، ریه و قلب فضای وسیع‌تری پیدا می‌کند و عملکرد بهتری دارد. نظام جمع، زندگی صحیح را می‌آموزد و در دانش‌آموزان حس برادری و اشتراک ایجاد می‌کند و دانش‌آموزان را به این باور که عضوی از یک جسم و بدنه هستند، می‌رساند.

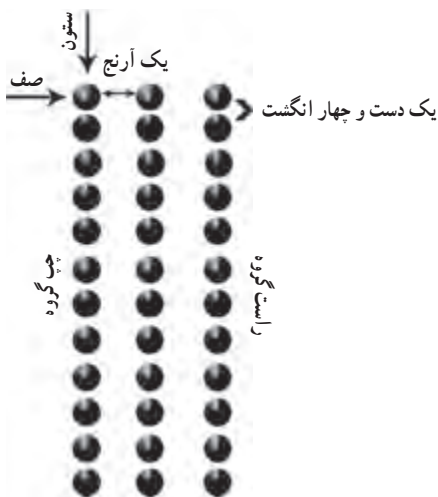
فرمان‌های نظام جمع و روش اجرای آن

نظام جمع با آموزش حرکات منظم و از روی قاعده شروع می‌شود. هر حرکتی در نظام جمع به دنبال «فرمان» خاصی صورت می‌گیرد. فرمان نظام جمع از دو جزء تشکیل شده است:

۱- خبر

۲- اجرا

«خبر» در نظام جمع، آگاهی و ایجاد آمادگی در فرد برای هماهنگی با جمع؛ و «اجرا» هماهنگ شدن عملی با جمع، اطاعت از فرمان و اجرای عمل خاصی می‌باشد که فرمانده دستور آن را داده است؛ به عنوان مثال در فرمان از جلو نظام، «از جلو» خبر است و «نظام» اجرا. معمولاً میان خبر و اجرا چند ثانیه فاصله است. از جلو نظام، فرمانی است برای پشت سر هم قرار گرفتن افراد. فرمانده، جزء اول فرمان یعنی خبر را با صدای بلند و کشیده به گوش افراد می‌رساند. «از جلو ...»، افراد با شنیدن جزء اول فرمان خبر از جلو نظام، به سرعت پشت سر هم قرار می‌گیرند. سپس فرمانده جزء دوم فرمان را با صدای کوتاه و محکم اعلام می‌کند: «نظام»، افراد با شنیدن جزء دوم فرمان از جلو نظام، دست چپ خود را در حالی که کاملاً کشیده شده است، به طرف بالا پرتاب می‌کنند.

شیوه استقرار سازمانی

صبحگاه و حرکت به صورت قدم موزون، هر نفر با نفر سمت راست خود به اندازه یک آرنج (نیم دست) و در ستون، هر فرد با نفر جلویی خود، به اندازه یک دست و چهار انگشت (حالت از جلو نظام) باید باشد.

نحوه قرار گرفتن افراد در صف و ستون

پیش از هر حرکتی در نظام جمع، شیوه ایستادن افراد، اهمیت دارد. در یک جمع معمولاً نفراتی که اندازه قد آنها بلندتر از بقیه است، باید جلوی صف بایستند. اگر افراد به صورت ستون بایستند (پشت سر هم)، نفرات بلندتر جلوی ستون قرار می گیرند و اگر به صورت صف بایستند (پهلوی هم) نفرات بلندتر باید در سمت راست قرار بگیرند.

فاصله افراد در حالتی که در گروه به صورت سازمانی قرار گرفته اند، برای ایستادن در میدان

ایستادن

منظور از ایستادن حالتی است که باید در آن نکات زیر به طور کامل رعایت شود:

(الف) بدن آزاد و راست باشد.

(ب) پاشنه پاها به هم چسبیده باشد.

(پ) پنجه پاها در یک خط و به اندازه عرض چهار انگشت بسته دست، باز باشد

(ت) پاها به طور کامل کشیده باشد.

(ث) شکم داخل، سینه جلو، کمر راست، شانه ها باز و در یک خط قرار داشته باشند.

(ج) گردن افراشته، سر بالا و روبه رو، شعاع دید چشم مستقیم به جلو، صورت به حالت طبیعی و چانه اندکی بالا باشد.

(چ) هر دو دست کشیده و مشت باشد و سایر انگشتان دست چسبیده به شلوار و کف دست روبه بدن باشد.

از جلو نظام!

افراد با شنیدن جزء دوم فرمان از جلو نظام، دست چپ خود را در حالی که کاملاً کشیده شده است، به طرف بالا پرتاب می کنند؛ به صورتی که پنج انگشت به هم چسبیده باشد و انگشت بزرگ دست چپ آنها با شانه چپ نفر مقابلشان چهار انگشت فاصله داشته و کف دست آنها رو به زمین و تقریباً موازی آن باشد. مسلماً اولین نفر یا نفرات دست خود را بلند نمی کند؛ زیرا کسی را در مقابل خود ندارد.

نتیجه این فرمان، آن است که تمام افراد دقیقاً پشت سر هم قرار می گیرند و نظم دهی صف از همدیگر بر مبنای صف اول و به فاصله یک دست با نفر جلو و عقب خود خواهند داشت.

خبردار

بلافاصله بعد از فرمان «از جلو نظام» فرمانده، فرمان «خبردار» داده می شود. «خبردار» نیز از دو جزء تشکیل شده است: «خبر» و «دار». با شنیدن فرمان خبردار، دست چپ با شتاب به پایین می افتد و هم زمان مشت شده و در امتداد خط دوخت شلوار قرار می گیرد. فرمان «خبردار» یعنی حالت صحیح ایستادن به خود گرفتن. در خبردار هیچ گونه حرکت یا تغییر حالتی جایز نیست. با این فرمان، نفر یا افراد حالت صحیح ایستادن به خود می گیرند.

به جای خود

این فرمان برای بازگشت به حالت صحیح ایستادن در حالت اولیه به کار می رود.

از راست نظام

به منظور نظم دادن صف یا صف‌های متوالی، فرمان «از راست نظام» داده می‌شود. با این فرمان، همه نفرات به‌جز نفرات ستون یکم سر خود را به سرعت به سمت راست برمی‌گردانند؛ به طوری که چانه آنها اندکی بالا قرار گیرد. نفرات باید طوری قرار گیرند که هر نفر، سینه نفر چهارم سمت راست خود را بتواند ببیند. در این حالت، حفظ حالت صحیح ایستادن، الزامی است. با صدور فرمان «خبردار»، همه افراد به سرعت سر را به سمت جلو برمی‌گردانند.

این فرمان برای این است که افراد کاملاً حالت نظامی بگیرند و استوار بایستند؛ اما چون ممکن است هنوز افراد در یک صف مستقیم و منظم قرار نگرفته باشند، پیش از «خبردار» فرمان از «راست نظام» صادر می‌شود.

آزاد

فرمانی است برای تغییر حالت دادن از فرمان خبردار. با این فرمان نفرات، پای چپ خود را به سرعت از زمین بلند می‌کنند و با یک ضربه محکم و به اندازه پهنای شانه به سمت چپ می‌کوبند؛ به طوری که پنجه هر دو پای هر نفر در امتداد هم قرار گیرد. هم‌زمان با این حرکت دست‌ها در پشت به طوری که دست چپ مچ دست راست را می‌گیرد و هر دو دست به‌طور کشیده در پشت و انتهای ستون فقرات قرار می‌گیرد. در حالت آزاد مانند حالت خبردار، افراد نباید تغییر جهت دهند یا حرکتی بکنند. در تمام این حرکات اگرچه فرد به تنهایی عمل می‌کند، اما هماهنگی خاصی با سایر افراد هم‌گروه خود دارد.

گردش‌ها در توقف

الف) به چپ، چپ

تغییری است 90° درجه به طرف چپ. این فرمان در دو جزء به شرح زیر اجرا می‌شود. جزء یکم: نفر روی پاشنه پای چپ و پنجه پای راست و با کمک حرکت سریع شانه‌ها به اندازه 90° درجه به سمت چپ می‌چرخد؛ در حالی که بدن کاملاً راست، دست‌ها به بدن چسبیده و کشیده سر بالا، پای راست کشیده و پاشنه متمایل به خارج است.

جزء دوم: پس از انجام گردش و مکث لازم، پای راست بدون آنکه خم شود، از کوتاه‌ترین راه به پای چپ می‌چسبند.

ب) به راست، راست

تغییری است 90° درجه به طرف راست. این فرمان در دو جزء به شرح زیر اجرا می‌شود. جزء یک: نفر روی پاشنه پای راست و پنجه پای چپ به کمک حرکت سریع شانه‌ها به اندازه 90° درجه سمت راست می‌رود. وضعیت کلی بدن مانند حرکت به چپ چپ است.

جزء دو: پس از انجام گردش و مکث لازم، پای چپ بدون آنکه خم شود، از کوتاه‌ترین راه به پای راست می‌چسبند.

ج) عقب گرد

عقب گرد تغییر سمت 180° درجه‌ای است، از طرف چپ. این فرمان در دو جزء به شرح زیر

اجرا می‌شود:

جزء یک: نفر روی پاشنه پای چپ و پنجه پای راست به کمک حرکت سریع شانه‌ها به اندازه

180° درجه به سمت چپ می‌چرخد، در حالی که بدن کاملاً راست، دست‌ها به بدن چسبیده و کشیده

سر بالا، پای راست کشیده و پاشنه متمایل به خارج است.

جزء دو: پس از انجام گردش و مکث لازم، پای راست بدون آنکه خم شود، از کوتاه‌ترین راه

به پای چپ می‌چسبد.

فعالیت (۲)

با همراهی معلم درباره حالت دیگری از نظام جمع که در شکل نشان داده شده است، تحقیق کنید.

۱- زیاد کردن فاصله به اندازه یک آرنج:

۲- زیاد کردن فاصله به اندازه یک دست :

۳- زیاد کردن فاصله به اندازه دو دست :

فعالیت (۳)

دانش آموزان با سازماندهی منظم، این بخش از فعالیت را در محوطه مدرسه به صورت عملی و با همراهی معلم درس آمادگی دفاعی انجام می دهند.

۱- اجرای فرمان های حرکات نظام جمع با شمارش

برای اجرای فرمان های حرکات نظام جمع با شمارش پس از ادای فرمان حرکت نظام جمع، فرمانده فرمان می دهد. بشمار یک، کلیه نفرات ضمن اجرای جزء یکم با صدای بلند شمارش را تکرار می کنند. با فرمان بشمار دو همه نفرات مجدداً ضمن اجرای جزء دوم فرمان شمارش را تکرار می کنند، مثلاً «فرمان» به راست راست با شمارش. فرمانده فرمان می دهد، به راست راست. با شمارش بشمار یک کلیه نفرات ضمن گردش روی پاشنه پای راست و پنجه های پای چپ به کمک چرخش سریع شانه به اندازه ۹۰ درجه به سمت راست می چرخند (جزء یکم فرمان) و با صدای بلند و هم زمان می گویند: «یک».

سپس فرمان داده می‌شود «بشمار دو»، همه نفرات پس از مکث کوتاهی بدون آنکه پای چپ را خم کنند، از کوتاه‌ترین راه آن را به پای راست می‌چسبانند (جزء دوم فرمان) و هم‌زمان می‌گویند: «دو».

۲- اجرای فرمان‌های نظام جمع بدون شمارش

اگر بخواهیم حرکات نظام جمع بدون شمارش توسط افراد انجام شود، پس از ادای فرمان حرکت نظام جمع؛ تمامی نفرات بدون تکرار شماره حرکت را اجرا می‌کنند؛ برای مثال در فرمان به چپ چپ، فرمانده فرمان می‌دهد: «به چپ چپ» و کلیه نفرات جزء یکم و جزء دوم حرکت را بدون شمارش اجرا می‌کنند.

تاکتیک رزم انفرادی

تاکتیک^۱ یا راه‌کنش به روش جنگیدن و نبرد گفته می‌شود که هنگام دفاع و حمله از آن استفاده می‌شود. به عبارت دیگر به دانستنی‌هایی که یک رزمنده با به‌کارگیری آن می‌تواند از خطر و آسیب دشمن مصون باشد و بر او پیروز شود تاکتیک انفرادی گفته می‌شود. مباحثی که از رزم انفرادی در این بخش مطرح می‌شود، شامل جهت‌یابی و تخمین مسافت است.

جهت‌یابی

جهت‌یابی به دانشی گفته می‌شود که نیروی رزمنده با آگاهی از آن قادر باشد در هر شرایط و موقعیت جهات جغرافیایی را در طبیعت مشخص کند. جهت‌یابی در بسیاری از موارد کاربرد دارد. برای نمونه وقتی در کوهستان، جنگل، دشت یا بیابان گم شده باشید، با دانستن جهت‌های جغرافیایی، می‌توانید به مکان مورد نظرتان برسید. یکی از استفاده‌های مسلمانان از جهت‌یابی، یافتن قبله برای نماز خواندن و ذبح شرعی حیوانات است.

نیروهای نظامی به جهت آنکه اغلب در مکان‌های ناشناس قرار می‌گیرند، باید جهت جغرافیایی را به خوبی بدانند. هرچند امروزه با وسایلی مانند قطب‌نما یا GPS^۲ می‌توان به راحتی و با دقت بسیار زیاد جهت جغرافیایی را مشخص کرد؛ اما در نبود این وسایل، دانستن روش‌های دیگر جهت‌یابی مفید است.

تعریف جهت: جهت امتداد ثابتی است در طبیعت که در اثر تغییر موقعیت فرد تغییر نمی‌کند.

۱- Tactic

۲- Global Positioning System سیستم تعیین موقعیت جهانی

جهت یابی عبارت است از: شناخت چهارگانه اصلی در زمین.

جهت اصلی: جهات اصلی زمین چهار

جهت شمال، جنوب، شرق و غرب است.

جهت فرعی عبارت است از: شمال شرقی،

شمال غربی، جنوب شرقی و جنوب غربی.

با دانستن یکی از جهت ها، بقیه جهت ها را

می توان به سادگی مشخص کرد. اگر رو به شمال

بایستیم، سمت راست مان مشرق (شرق، خاور)،

سمت چپ مان مغرب (غرب، باختر) و پشت سرمان

جنوب است. بین هر دو جهت اصلی یک جهت

فرعی وجود دارد؛ مثلاً نیم سازه جهت های شمال و شرق، جهت شمال شرقی (شمال شرق) را مشخص

می کند.

روش های جهت یابی

برخی روش های جهت یابی مخصوص روز، و برخی ویژه شب اند و برخی روش ها هم در مواقع

خاص که خورشید و ستارگان در دسترس نیستند، کاربرد دارند. توجه شود که بسیاری از این روش ها

کاملاً دقیق نیستند و صرفاً جهت های اصلی را به صورت تقریبی مشخص می کنند. برای جهت یابی

دقیق باید از قطب نما و جی.پی.اس. استفاده کرد. آنچه گفته می شود اکثراً مربوط به نیمکره شمالی

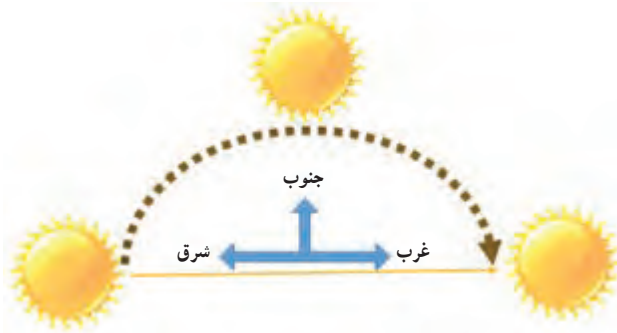
است؛ در نیمکره جنوبی در برخی روش ها ممکن است جهت شمال و جنوب برعکس آنچه گفته

می شود، باشد.

جهت یابی به وسیله خورشید

خورشید صبح از مشرق طلوع می کند و در هنگام ظهر در وسط آسمان به سمت جنوب می باشد

و هنگام غروب از جهت مغرب غروب می کند.

نکته :

۱- این مطلب فقط در اول بهار و پاییز صحیح است؛ یعنی در اولین روز بهار و پاییز خورشید دقیقاً از شرق طلوع و در غرب غروب می‌کند؛ ولی در زمان‌های دیگر، محل طلوع و غروب خورشید نسبت به مشرق و مغرب مقداری انحراف دارد. در تابستان طلوع و غروب خورشید شمالی‌تر از شرق و غرب است و در زمستان جنوبی‌تر از شرق و غرب می‌باشد. در اول تابستان و زمستان، محل طلوع و غروب خورشید حداقل حدود بیست و سه و نیم درجه (۲۳/۵ درجه) با محل دقیق شرق و غرب فاصله دارد. تنها جایی که خورشید همیشه دقیقاً از شرق طلوع و در غرب غروب می‌کند، استواست.

۲- در نیمکره شمالی زمین، در زمان ظهر شرعی خورشید همیشه دقیقاً در جهت جنوب است و سایه اجسام رو به شمال می‌افتد. ظهر شرعی یا ظهر نجومی در موقعیت جغرافیایی شما، دقیقاً هنگامی است که خورشید به بالاترین نقطه خود در آسمان می‌رسد. در این زمان، سایه شاخص به حداقل خود در روز می‌رسد و پس از آن دوباره افزایش می‌یابد. این لحظه همان زمان اذان ظهر است. برای دانستن زمان ظهر شرعی می‌توانید به روزنامه‌ها، اخبار صدا و سیما و سایر منابع مراجعه کنید یا منتظر صدای اذان ظهر باشید. ظهر شرعی حدوداً نیمه بین طلوع آفتاب و غروب آفتاب است.

جهت یابی با ساعت عقربه‌دار

ساعت مچی معمولی (آنالوگ، عقربه‌ای) را به حالت افقی طوری در کف دست نگه دارید که عقربه ساعت شمار به سمت خورشید قرار گیرد و سایه عقربه ساعت شمار درست در زیر خود عقربه قرار بگیرد. در این حالت نیم‌ساز زاویه بین عقربه ساعت شمار و عدد ۱۲ بر روی ساعت (زاویه کوچک‌تر، نه بزرگ‌تر) راستای جنوب را مشخص می‌کند و جهت مخالف آن راستای شمال را نشان می‌دهد. البته باید در نظر داشته باشید که این قاعده در نیمکره شمالی این‌گونه است و در نیمکره جنوبی کاملاً برعکس می‌باشد.

نکته :

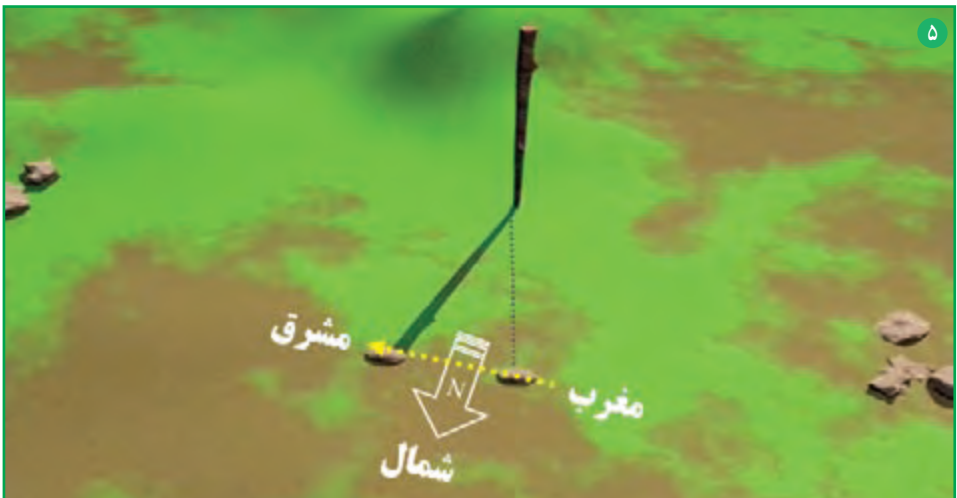
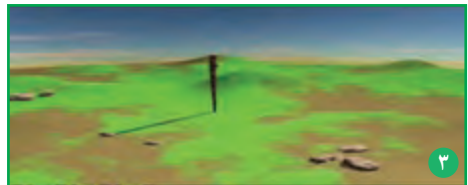
اگر در بهار ساعت‌ها را یک ساعت جلو می‌برند، ابتدا ساعت را یک ساعت عقب می‌بریم و سپس روش جهت‌یابی را انجام می‌دهیم؛ یا نیم‌ساز عقربه ساعت شمار را به جای عدد ۱۲ با عدد ۱ محاسبه می‌کنیم.

همچنین در کل کشور معمولاً ساعت یکسانی وجود دارد. در ایران ظهر شرعی حدود یک ساعت متغیر است (ایران تقریباً بین دو نصف‌النهار قرار دارد؛ لذا ظهر شرعی در شرق و غرب ایران حدوداً یک ساعت با هم فاصله دارند). ساعت صحیح هر مکان همان ساعتی است که هنگام ظهر شرعی در حدود ساعت ۱۲ ظهر است. در واقع برای تعیین دقیق جهت‌های جغرافیایی ساعت باید طوری تنظیم باشد که هنگام ظهر شرعی ساعت ۱۲ را نشان دهد.

اگر از ساعت دیجیتال استفاده می‌کنید، می‌توانید ساعت عقربه‌دار را روی یک کاغذ یا روی زمین بکشید (دور دایره‌ای از ۱ تا ۱۲ بنویسید و عقربه ساعت شمار را هم بکشید)، سپس از روش بالا استفاده کنید.

جهت یابی با سایه شاخص

- شاخص را به طول یک متر در زمین مسطح در مقابل خورشید به شکل عمودی قرار می دهیم.
- سایه شاخص روی زمین می افتد، سر سایه را به دقت مشخص می کنیم.
- حدود ۲۰ دقیقه صبر می کنیم تا سایه به واسطه حرکت خورشید از شرق به غرب حرکت کند.
- سپس مکان دوم سایه را مشخص می کنیم.
- دو سر سایه را با خط مستقیم به یکدیگر وصل می کنیم؛ سر سایه اول به سوی غرب و سر سایه دوم به سوی مشرق می باشد.
- سپس روی خط می ایستیم؛ به طوری که پای چپ روی سایه اول و پای راست ما روی سایه دوم باشد و شاخص پشت سر ما قرار داشته باشد. در این صورت جهت مقابل ما شمال است.

فعالیت (۴)

با مشورت معلم و سایر منابع تحقیقاتی، درباره شیوه‌های دیگر جهت‌یابی بحث کنید.

۱- تنه بریده شده درختان

۲- شاخه برگ درختان و لانه مورچه

۳- آب شدن برف در دامنه کوه

۴- قبرهای مسلمانان

۵- محراب مساجد

فعالیت (۵)

۱- با همراهی و نظارت معلم در حیاط مدرسه (فضایی که آفتاب‌گیر باشد) جهت‌یابی با شاخص و ساعت عقربه‌دار را به صورت عملی انجام دهید. همچنین جهت‌های اصلی و فرعی را مشخص کنید.

تذکر: از کار برد رنگ برای علامت‌گذاری کف حیاط مدرسه خودداری کنید.
۲- با تحقیق و همراهی معلم خود به وسیله سوزن و آهن‌ربا قطب نما بسازید و در حیاط مدرسه جهت‌یابی را تمرین کنید.

جهت‌یابی در شب

در شب به دلیل تاریکی هوا، هیچ منبع نوری وجود ندارد. در نتیجه نمی‌توان از طریق خورشید، سایه شاخص، ساعت عقربه‌دار و دیگر روش‌ها جهت را پیدا کرد. در این مواقع می‌توانید به کمک ستارگان جهت‌یابی را انجام دهید. البته باید بتوانید ستاره‌ها را ببینید. اگر در مکانی قرار دارید که آسمان را نمی‌بینید، خود را به منطقه مرتفع برسانید. در ارتفاعات ستاره‌ها بهتر دیده می‌شوند و هیچ مانعی در جلوی دید شما وجود ندارد.

در کویر هیچ مانعی بر سر دید شما برای دیدن ستارگان وجود ندارد، اما تعداد ستارگان در آسمان بسیار است. در کویر باید توانایی ستاره‌شناسی خود را بالا ببرید تا بتوانید از میان میلیاردها ستاره، صورت‌های فلکی مورد نظر خود را درست تشخیص دهید.

ضمن آنکه در هر ماه از سال، تنها تعدادی از صورت‌های فلکی در آسمان دیده می‌شوند؛ بنابراین بسته به ماهی که در آن قرار دارید، باید به دنبال ستارگان و صورت فلکی مشخصی بگردید. ادامه به شرح برخی از این صورت‌های فلکی می‌پردازیم.

۱- جهت‌یابی به وسیله ستاره قطبی

ستاره قطبی ستاره‌ای ثابت است بر فراز قطب شمال که به وسیله آن جهت شمال جغرافیایی را تعیین می‌کنند. ستاره قطبی با تقریب بسیار خوبی، حدود هفت دهم (7°) درجه خطا، جهت شمال جغرافیایی (و نه شمال مغناطیسی) را نشان

می‌دهد؛ یعنی اگر رو به آن بایستیم، رو به شمال خواهیم بود. در حال ستاره قطبی تنها در نیمکره شمالی زمین قابل رؤیت است و در جنوب خط استوا نمی‌توان از آن به عنوان راهنما استفاده کرد. برای دیدن ستاره قطبی در آسمان شب باید ابتدا ستارگان دب اکبر یا ستارگان ذات‌الکرسی را پیدا کرد. در زیر به شرح هر یک از آنها می‌پردازیم.

۲- مجموعه ستاره دب اکبر

مجموعه ستاره دب اکبر شامل هفت ستاره است که به شکل ملاقه در آسمان دیده می‌شوند. اگر فاصله دو ستاره لبه آبریز ملاقه را یک برابر در نظر گرفته و آن را پنج برابر کنید، به ستاره‌ای می‌رسید که نسبت به ستارگان اطراف خود پرنورتر است، این ستاره قطبی است. دیگر اسامی این مجموعه ستاره، هفت برادران، خرس

بزرگ و ملاقه‌ای است. از آنجا که ستاره‌ها به محور ستاره قطبی در آسمان می‌چرخند، ممکن است دهانه آبریز ملاقه صحیح یا وارونه یا به پهلو دیده شود.

۳- مجموعه ستاره ذات‌الکرسی

صورت فلکی ذات‌الکرسی مجموعه‌ای شامل پنج ستاره است که به دلیل چرخش آن به دور ستاره قطبی به شکل حروف W یا M انگلیسی در آسمان دیده می‌شود. اگر از ستاره وسط ذات‌الکرسی به اندازه فاصله دو ستاره که در شکل مشخص شده است، پنج برابر فاصله آن به جلو ادامه دهیم، به ستاره قطبی خواهیم رسید.

ستارگان ذات‌الکرسی و دب اکبر در ظاهر به دور ستاره قطبی در حرکت‌اند. به همین دلیل جای آنها همواره تغییر می‌کند؛ اما ستاره قطبی همیشه بین آنها واقع شده است.

فعالیت (۶)

با مشورت معلم و استفاده از دیگر منابع، راه‌های دیگر جهت‌یابی در شب را توضیح دهید.

۱- مجموعه ستاره بادبادکی

۲- مجموعه ستارگان خوشه پروین

۳- هلال ماه

بیشتر بدانید

جهت یابی حرفه‌ای در شرایط خاص

ماه و ستارگان همیشه در آسمان دیده نمی‌شوند. قطب‌نما نیز وسیله‌ای است که ممکن است خراب شود. پس بهتر است، جهت‌یابی در شرایط خاص را بیاموزیم.

۱- بادهای فصلی و منطقه‌ای :

بهترین روش جهت‌یابی آشنایی با اقلیم و بادهای فصلی منطقه است؛ مثلاً در منطقه بلوچستان، بادهای گرم و خشک همیشه در فصل تابستان از جنوب شرقی به شمال غربی می‌وزد. اما این نکته را به خاطر داشته باشید که در گودال و مناطق کوهستانی ممکن است جهت باد در سطح زمین خلاف جهت باد فصلی باشد. پس همیشه درباره بادهای دائمی در منطقه‌ای که حضور دارید، اطلاعات کسب کنید.

۲- پوشش گیاهی تپه :

روش دیگر برای جهت‌یابی در شرایط خاص پوشش گیاهی تپه‌هاست. به تپه‌ها نگاه کنید. سمتی که به طرف جنوب است، خشک‌تر و کم‌گیاه‌تر از سمتی است که رو به شمال است.

۳- حرکت‌های پرنده‌های مهاجر :

پرنده‌های مهاجر در بهار در دشت‌های مرکزی ایران به طور معمول از جنوب به شمال و در پاییز از شمال به جنوب پرواز می‌کنند؛ البته حرکت پرندگان در دسته‌های چندتایی مد نظر است.

۴- لانه دارکوب و شاننه به سر :

پرنده‌گانی مانند دارکوب و شاننه به سر معمولاً لانه‌هایشان را در سمت شرقی درخت حفر می‌کنند. سنجاب‌ها هم معمولاً در سوراخ‌های سمت شرقی درختان لانه می‌گیرند.

۵- خزه و گل‌سنگ :

در سمت شمالی درختان و تخته‌سنگ‌ها، خزه و گل‌سنگ بیشتری می‌روید؛ چرا که نمناک‌تر و مرطوب‌تر از سمت جنوبی آنهاست.

هر چند این روش‌ها خیلی دقیق و قابل استناد نیستند اما اگر تمام عوامل را در نظر بگیرید، می‌توانید محدوده جهت‌های چهارگانه را بیابید.

تخمین مسافت^۱

تخمین مسافت اصطلاحی است که در ادبیات نظامی به کار می‌رود. این اصطلاح یعنی اندازه گرفتن تقریبی مسافت یا فاصله بین دو نقطه در برد و عرض. شرایط میدان رزم ایجاب می‌کند هر نیروی رزمنده سریعاً بتواند با جنگ افزار خود روی هدف مورد نظر، تیراندازی دقیق کند و یا مشاهدات خود را در اسرع وقت به طور صحیح به فرمانده گزارش کند. برای رسیدن به این منظور، باید با تمرینات و آموزش‌های مفید و استفاده از روش‌های ساده و عملی، تخمین مسافت را از راه ورزیدگی چشم و قدرت حافظه فراگرفت. تخمین مسافت در یک تعریف کلی تعیین فاصله تقریبی بین دو نقطه است.

منظور از تخمین مسافت

۱- بستن درجه مناسب روی سلاح به منظور نشانه‌روی و تیراندازی صحیح است. این کار برای یک تک تیرانداز حکم مرگ و زندگی دارد. اگر هدف را اشتباه بزند حتماً هدف بعدی خودش است.

۲- ارائه گزارش اطلاعات به فرمانده یا دیده‌بان به توپخانه

۳- متوجه شدن گزارش فرمانده و سایر همزمان

روش‌های تخمین مسافت

۱- تخمین مسافت به وسیله نقشه

برای این کار ابتدا به وسیله خط‌کش فاصله بین دو نقطه مورد نظر را روی نقشه اندازه‌گیری می‌کنیم، سپس فاصله به دست آمده را با استفاده از مقیاس نقشه تبدیل به مسافت حقیقی روی زمین می‌کنیم. بدین صورت که فاصله از روی نقشه را در مخرج مقیاس ضرب می‌کنیم که فاصله دو نقطه در طبیعت به دست می‌آید.

گفتنی است که برای استفاده از نقشه، ابتدا باید نقطه مورد نظر را روی نقشه مشخص کنیم و هر چه دقیق‌تر این کار را انجام دهیم، مسافت به دست آمده دقیق‌تر خواهد بود.

مثال: فاصله بین دو نقطه A و B روی نقشه برابر با ۴ سانتی‌متر است. اگر مقیاس نقشه

(یک پنجاه هزارم $1/50000$) باشد، فاصله حقیقی دو نقطه چقدر است؟

$$\begin{aligned}
 4 \times 50000 &= 200000 && \text{فاصله افقی در طبیعت بر حسب سانتی متر} \\
 200000 \div 100 &= 2000 && \text{فاصله افقی در طبیعت بر حسب متر} \\
 2000 \div 1000 &= 2 && \text{فاصله افقی در طبیعت بر حسب کیلومتر}
 \end{aligned}$$

۲- تخمین مسافت با یگان صد متری

برای این کار باید فاصله صد متری را با تمرین های مکرر در ذهن خود داشته باشیم؛ به طوری که این فاصله ملکه ذهن می شود. برای تخمین مسافت، یک مسافت صد متری را روی زمین تجسم می کنیم و بعد تعیین می کنیم از محلی که قرار گرفته ایم تا هدف چندتا از این اندازه ها وجود دارد. گفتنی است که مسافت های صد متری بعدی کوچک تر به نظر می رسند.

از این روش برای تخمین مسافت تا فاصله ۵۰۰ متری استفاده می شود و برای تعیین مسافت های ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ متر ابتدا نقطه ای در نیمه راه هدف انتخاب می شود و آنگاه با استفاده از روش بالا مسافت تا هدف به دست می آید.

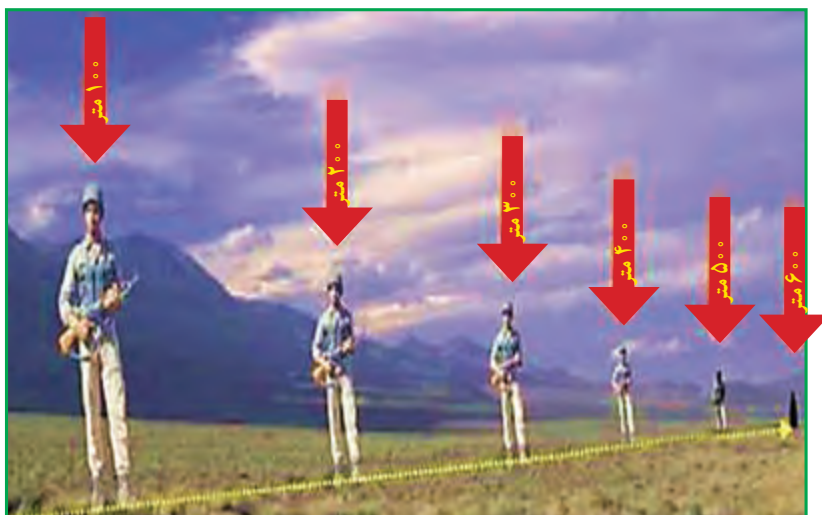

۳- تخمین مسافت از روی شکل ظاهری رزمنده با تجهیزات همراه

در شرایط عادی هوا، یک نفر با چشم سالم قادر است مشخصات زیر را از یک رزمنده ایستاده در مسافت‌های مختلف تشخیص دهد.

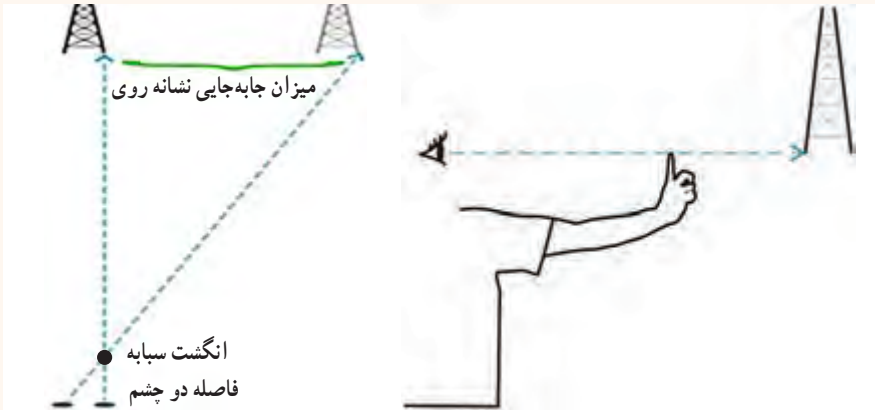
- در مسافت ۱۰۰ متر، نفر به خوبی دیده می‌شود و صورت او قابل تشخیص است.
- در مسافت ۲۰۰ متر قسمتی از تجهیزات انفرادی فرد از قبیل قمقمه، کوله پستی، بیل و... دیده می‌شود.
- در مسافت ۳۰۰ متر نوع لباس و جنگ افزار نفر به خوبی دیده می‌شود.
- در مسافت ۴۰۰ متر سر از بدن جدا دیده می‌شود و حرکات دست و پا به خوبی محسوس است.
- در مسافت ۵۰۰ متر سر فرد مانند نقطه سیاهی در روی بدن دیده می‌شود.
- در مسافت ۶۰۰ متر سر و بدن به شکل خط سیاهی که قسمت بالایی آن کم عرض و پایین آن عریض تر است، دیده می‌شود.

در مسافت‌های بالاتر چون ضریب خطا خیلی زیاد است، این روش جواب نمی‌دهد. این روش واقعاً سرگرم کننده است و حتی در زندگی عادی هم کاربرد دارد. شما با نگاه کردن به شخصی که به شما نزدیک یا دور می‌شود، می‌توانید حدس بزنید فاصله اش تا شما چقدر است.

فعالیت (۷)

با مشورت معلم و استفاده از منابع دیگر، راه‌های دیگر تخمین مسافت را توضیح دهید.
۱- تخمین مسافت با استفاده از دو چشم و انگشت اشاره

۲- تخمین مسافت با کلاه نقاب‌دار

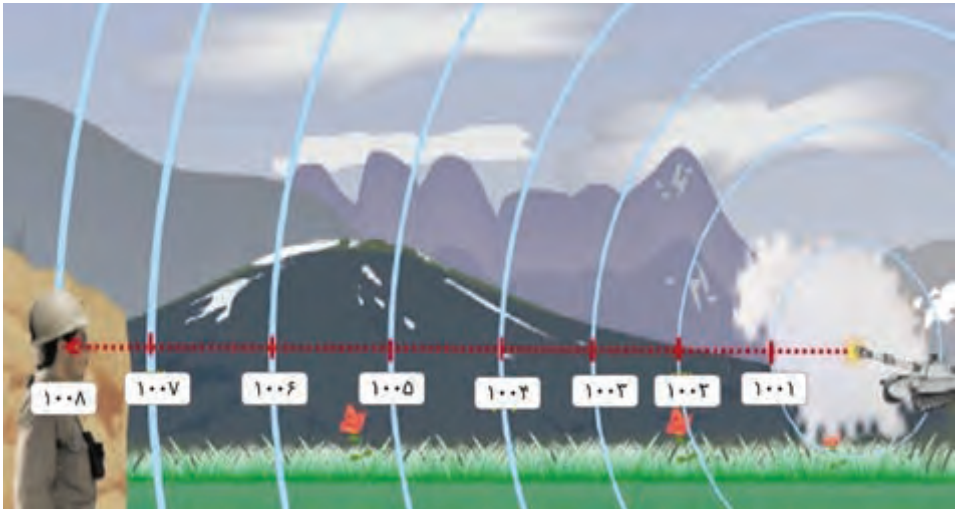

۳- قدم شعاع

- در زمین‌های صاف هر قدم معمولی مساوی ۱۰۰ متر است .
- در زمین‌های سر بالایی هر قدم معمولی مساوی ۱۰۰ متر است .
- در زمین‌های شیب و سرازیری هر قدم معمولی مساوی ۱۰۰ متر است .

۴- تخمین مسافت با استفاده از نور و صدا

سرعت نور حدوداً 300000 کیلومتر بر ثانیه و سرعت صوت 331 متر بر ثانیه است. از اختلاف سرعت نور و صدا می‌توان فاصله منبع نور تا خودمان را حدس بزنیم. بدین ترتیب که در شب به محض دیدن برق دهانه یک جنگ افزار، شروع به ثانیه شماری ($1001, 1002, 1003, 1004, \dots$) می‌کنیم و به مجرد اینکه صدای شلیک گلوله را شنیدیم، شمارش را قطع می‌کنیم و عددی را که با ثانیه شماری به دست آورده‌ایم، در 331 ضرب می‌کنیم؛ فاصله تقریبی ما تا جنگ افزار بر حسب متر به دست می‌آید؛ مثلاً اگر فاصله بین دیدن نور تا شنیدن صدا، 3 ثانیه باشد، یعنی اینکه فاصله شما تا هدف 993 متر است. دقت کنید موقع شمارش ثانیه اگر به 1010 رسیدید دوباره از اول شمارش کنید. تذکر: منظور از صدای شلیک، صدای اصابت گلوله نیست؛ بلکه صدای شلیک قبضه مورد نظر است.

منظور از سرعت صوت، سرعت موج صوتی در دمای صفر درجه است. سرعت صوت با افزایش دما بیشتر و با کاهش دمای هوا کمتر می‌شود. سرعت دقیق صوت با رابطه زیر به دست می‌آید:

$$\text{دمای هوا } \frac{1}{6} \% + \text{سرعت صوت در دمای صفر درجه} = \text{سرعت صوت}$$

از این روش تخمین مسافت می‌توان در روز نیز استفاده کرد، بدین صورت که با مشاهده گردوغبار حاصل از شلیک گلوله شروع به ثانیه شماری کرد و با شنیدن صدای شلیک ثانیه شماری را قطع کرد. عدد ثانیه شماری را در 331 ضرب می‌کنیم؛ مسافت تخمینی به دست می‌آید.

از این روش می‌توان برای تخمین فاصله خود با محل صاعقه نیز استفاده کرد؛ به این ترتیب که به محض مشاهده برق صاعقه تا زمان شنیدن صدای رعد کافی است ثانیه‌ها را بشمارید و تعداد ثانیه‌ها را در عدد ۳۳۱ ضرب کنید. عدد حاصل بیانگر فاصله شما از محل وقوع رعد و برق است. این فن (تکنیک) «برق تا رعد»^۱ نام دارد که می‌تواند شما را در هوای بارانی از صاعقه زدگی در امان نگه دارد.

فعالیت (۸)

راه پیمایی تاکتیکی روزانه حرکت در زمین‌های باز با انجام اقدامات ایمنی و تأمینی در روز به مسافت ۴ کیلومتر.

● تمرین حرکات نظام جمع شامل ایستادن، از جلو نظام، خبردار، آزاد، به چپ چپ، به راست راست، عقب‌گرد و از راست نظام.

● جهت یابی در روز با استفاده از خورشید، شاخص یک متری، ساعت عقربه‌دار، درختان و سایر روش‌ها به تشخیص معلم.

● تخمین مسافت در روز با استفاده از یگان صد متری، شکل ظاهری افراد و سایر روش‌ها به تشخیص معلم.

شناخت و مقابله با جنگ نرم

- امروز نیاز مهم کشور ما این است که جوان های ما مجهز شوند به انواع تسلیحات نرم. سلاح های جنگ نرم یعنی قدرت روحی و قدرت فکری.
«مقام معظم رهبری علیه السلام»

جنگ نرم

در درس‌های قبلی خواندید، کشورهای استعمارگر در گذشته برای رسیدن به اهداف خود از تهاجم نظامی استفاده می‌کردند. جنگ‌های نظامی هزینه‌های زیادی به همراه داشت و تلفات انسانی آن علاوه بر سربازان کشور مدافع، شامل سربازان کشور مهاجم هم می‌شد.

هزینه‌های بالای جنگ سخت، پیشرفت فناوری، مخالفت عموم مردم جهان با کشته شدن انسان‌ها در جنگ و ...، قدرت‌های نظامی دنیای امروز را بر آن داشت تا از راه‌های دیگری به دنبال تأمین منافع خود باشند.

در نتیجه اگر کشورهای استعمارگر در گذشته با تهاجم نظامی (جنگ سخت) به اهداف خود می‌رسیدند، در دنیای امروز سعی می‌کنند با روش‌های جدید و کم هزینه به دنبال منافع خود باشند. در جنگ نرم نوع تفکر و اندیشه را تغییر می‌دهند؛ یعنی دشمن ذهن و فکر مردم کشور هدف را مطابق خواسته‌های خود تغییر می‌دهد.

فعالیت (۱)

سخنان مقام معظم رهبری را درباره جنگ نرم جست‌وجو کنید و درباره آن به بحث بپردازید.

قدرت نرم

برای شناخت جنگ نرم باید بدانیم، هدف از آن دستیابی یا گسترش قدرت نرم است.

قدرت نرم عبارت است از توانایی رسیدن به هدف با استفاده از جذابیت برای هر کشوری این جذابیت خود را در فرهنگ و یا همان سبک زندگی مردم آن کشور نشان می‌دهد. بنابراین جنگ نرم، صحنه رقابت سبک زندگی‌ها و فرهنگ‌هاست. هر کشوری که دارای فرهنگ عمیق، ریشه‌دار و ارزشمندتر از یک طرف و قدرت رسانه‌ای مناسب از طرف دیگر باشد، در جنگ نرم پیروز خواهد شد.

اگر مردم یک کشور تمام تلاش خود را بکنند تا فرهنگ و سبک زندگی خود را با شیوه‌ای جذاب ارائه دهند، قدرت نرم خود را افزایش داده‌اند. اگر باورها و ارزش‌های مردم کشوری تغییر کند، سبک زندگی آنها تغییر خواهد کرد؛ بنابراین در جنگ نرم باورها و ارزش‌های کشور مورد هدف، تغییر می‌کند. از آنجا که ارائه جذابیت‌های سبک زندگی، به استفاده از رسانه‌های جمعی نیاز دارد، سلاح جنگ نرم رسانه‌های جمعی است.

فعالیت (۲)

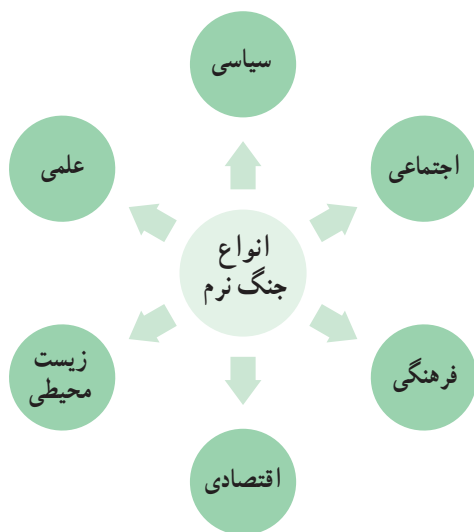
درباره جذابیت‌های سبک زندگی اسلامی-ایرانی در گروه خود بحث کنید و بعضی از موارد آن را در

جدول زیر بنویسید.

ردیف	جذابیت‌های سبک زندگی اسلامی-ایرانی
۱	
۲	
۳	
۴	

انواع جنگ نرم

در تعریف قدرت نرم، هدف‌های مختلف ما از زندگی می‌تواند انواع و زمینه‌های مختلف جنگ نرم را تعیین کند.

جنگ نرم اقتصادی: در این مبارزه، دشمن با تبلیغات گسترده و ترویج کالاهای خارجی و اخلال در بازارهای ارزی و بازرگانی، بنیان‌های اقتصاد کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

جنگ نرم علمی: در این جنگ، دشمن با تحقیر توانایی‌های علمی نخبگان یک کشور و از بین بردن اعتماد به نفس آنان، موجب عقب ماندگی کشور می‌شود.

جنگ نرم فرهنگی: دشمن با استفاده از قدرت رسانه‌های جمعی، سبک زندگی و فرهنگ خود را به عنوان الگوی برتر مطرح کرده و باورها و ارزش‌های فرهنگی کشورها را تضعیف کرده و تغییر می‌دهد.

جنگ نرم زیست محیطی: در این حالت با ترویج باورهای غلط درباره محیط زیست، از طریق مصرف بی‌رویه، اسراف و بی‌توجهی به نعمات طبیعی، زمینه تخریب منابع در دسترس فراهم می‌شود.

جنگ نرم سیاسی : در این حالت دشمن با نفوذ بر مسئولان کشورها و تغییر افکار عمومی مردم موجب می‌شود که مسئولان و مردم آن کشور پیرو سیاست‌ها و دیدگاه‌های دشمن شوند.

جنگ نرم اجتماعی : در این مبارزه، دشمن به دنبال تضعیف نهاد خانواده و تزلزل اتحاد و همدلی مردم و پیوندهای اجتماعی در کشور هدف می‌باشد.

فعالیت (۳)

نمونه‌هایی از جنگ نرم علیه جمهوری اسلامی ایران را در کلاس درس بررسی کنید.

میزان اثرگذاری جنگ نرم از یک طرف به ویژگی‌های شخصیتی افراد مانند اعتقادات دینی، شجاعت، اعتماد به نفس، پابندی به ارزش‌های اخلاقی و... و از طرف دیگر به میزان علم و آگاهی انسان‌ها و نیز شناخت دوستان و دشمنان واقعی بستگی دارد.

برای آنکه شما دانش‌آموزان عزیز به جهان پیرامون خود و اتفاقاتی که در آن رخ می‌دهد، با دقت بیشتری توجه کنید و هر چیزی را به آسانی رد یا قبول نکنید، در این بخش از درس با روش‌های جنگ نرم آشنا می‌شوید.

گروه‌های هدف جنگ نرم

در جنگ نرم، تمامی سطوح جامعه از مسئولان تا عموم مردم هدف محسوب می‌شوند؛ اما جوانان و نوجوانان به عنوان آینده‌سازان این مرز و بوم، مهم‌ترین گروه هدف به حساب می‌آیند. دشمن تلاش می‌کند با ایجاد شبهاتی، این نسل آینده‌ساز را نسبت به وضعیت فعلی و آینده کشور ناامید سازد تا به اهداف خود برسد. همچنین دشمن با ایجاد شک و تردید در باورها و ارزش‌های جوانان سعی دارد آنان را نسبت به اصول و ارزش‌های دینی، ملی و انقلابی دچار تردید و گمراهی کند.

ابزارهای جنگ نرم

«سلاح‌های جنگ نرم یعنی قدرت روحی و قدرت فکری»

«مقام معظم رهبری علیه السلام»

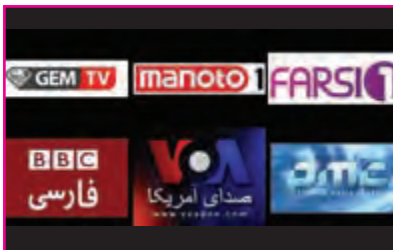
۱- شبکه‌های اجتماعی

امروزه کاربران، مورد هجوم سیل آسا و بی‌وقفه‌ای از اخبار، عکس‌ها و مطالب جدید توسط شبکه‌های اجتماعی قرار می‌گیرند. وقت زیادی که صرف این حجم بالای اطلاعات می‌شود امکان تحلیل و حتی مطالعه و مشاهده دقیق را از کاربران می‌گیرد و موجب می‌شود که کاربران نتوانند به خوبی حق را از باطل و راه درست را از نادرست تشخیص بدهند.

۲- شبکه‌های ماهواره‌ای

تأسیس و راه‌اندازی شبکه‌های ماهواره‌ای و تولید برنامه برای آنها هزینه‌های بسیار سنگینی دارد؛ اما صاحبان قدرت و ثروت برای تأمین منافع خود پیام‌های پنهان و پیدای خود را از این طریق به مخاطبان خویش در کشورهای هدف می‌رسانند.

بسیاری از این شبکه‌ها در کنار مطالب به ظاهر مفید، سعی دارند سبک زندگی خود و ارزش‌هایی نظیر مصرف‌گرایی، زندگی تجملاتی و وابستگی را ترویج کنند.

۳- بازی‌های رایانه‌ای

برخلاف تصور عموم مردم بازی‌های رایانه‌ای صرفاً وسیله‌ای سرگرم‌کننده و تفریحی نیستند و ویژگی تعاملی و تکرارپذیری، آنها را به ابزاری جدی و تأثیرگذار تبدیل کرده است. مخاطبان بازی‌ها در فرایند بازی علاوه بر سرگرمی، اطلاعات جدیدی در مورد اشخاص، تاریخ، جغرافیا و دیگر مسائل علمی می‌آموزند و مهارت‌های متنوعی را تمرین می‌کنند. جدا از اینکه در حالت کلی این بازی‌ها سلامت نوجوانان را به خطر می‌اندازد، قهرمان‌ها و ارزش‌های بازی و همچنین اطلاعات درون بازی می‌تواند به صورت هدفمند ذهن مخاطب را منحرف کند.

۴- موسیقی

موسیقی با توجه به اینکه کدام بخش از مغز را تحریک می‌کند، می‌تواند اثرات مفید یا مخربی را به دنبال داشته باشد. جدا از اینکه اعتیاد به موسیقی می‌تواند ضعف اراده را موجب شود و کنترل احساسات و عواطف را مختل نماید، علاوه بر این، مفاهیم و سبک فکری خاصی در لابه‌لای موسیقی دارای کلام به عنوان پیام پنهان منتقل می‌گردد.

۵- فیلم و پویانمایی (انیمیشن)

هزینه‌های بسیار بالای صنعت فیلم و پویانمایی در عصر حاضر در خدمت منافع شرکت‌های بزرگی است که منابع آن را تأمین می‌کنند. معرفی الگوهای شخصیتی و رفتاری، تبلیغ کالاهای متنوع یا روش خاصی از زندگی، همه و همه در پیام‌های پیدا و پنهان فیلم‌های هالیوودی جای گرفته است. تماشاگران متأثر از ارزش‌ها، فرهنگ‌ها و سبک زندگی قهرمانان و شخصیت‌های مثبت داستان‌ها، همانندسازی می‌کنند و روش آنها را در زندگی خود پیاده می‌کنند.

۶- رسانه‌های جمعی نوشتاری

تفاوت اساسی این رسانه‌ها با دیگر رسانه‌ها در نقش محوری تصویرسازی و قوه تخیل در شکل‌دهی به قهرمان و فضاسازی داستان است. به عبارت دیگر، اندیشه‌ها و نقطه نظرات نویسنده بر بستر داستان در ذهن مخاطب می‌نشیند و او را جذب خود می‌کند. بسیاری از مکاتب فکری و فرقه‌های انحرافی از این طریق تفکرات خود را ترویج می‌کنند.

تفاوت اساسی رسانه‌های جمعی مکتوب با دیگر رسانه‌های جمعی در این است که مخاطب با استفاده از قوه تخیل خود و تصویرسازی ذهنی، فضای داستان و قهرمان آن را شکل می‌دهد.

پدافند غیرعامل

«وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ لِيُحْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ»

انبیاء آیه ۸۰

و ساختن زره را به خاطر شما به او (حضرت داوود) تعلیم دادیم، تا شما را در جنگ های تنگ حفظ کند: آیا شکرگزار (این نعمت های خدا) هستید.

«پدافند غیرعامل یک اصل خواهد بود برای همیشه، نه برای یک مقطع خاص.»

مقام معظم رهبری عجل الله فرجه

۹۶/۷/۳۰

دکتر شهناز پناهگاه

صدام متجاوز برای پیشبرد اهداف خود و اربابانش دست به هر کاری می‌زد. او که در نبرد رودررو با رزمندگان اسلام به اهدافش نرسیده بود، با بمباران و موشک‌باران مناطق مسکونی و کشتار زنان و فرزندان بی‌گناه می‌خواست ما را به تسلیم وادار کند.

برخی از مردم برای در امان ماندن از بمباران و حمله‌های موشکی دشمن، شهرهای بزرگ را ترک می‌کردند و به مناطق اطراف و جاهای امن می‌رفتند. ولی ما در خانه و شهر خویش ماندیم و حتی در زمانی که به علت موشک باران شدید مدرسه‌ها تعطیل اعلام شده بود، دانش‌آموزان مدرسه را به روستایی بردیم و همان جا کلاس‌هایمان را تشکیل دادیم.

شب‌ها به محض اینکه رادیو اعلام خطر حمله نظامی می‌کرد، به پناهگاه امن و مخفی می‌رفتیم. شب‌ها چراغ‌های خانه و کوچه را خاموش می‌کردیم و گاهی برای گمراهی دشمن عده‌ای در خارج از شهر چراغ‌های برق یا آتش روشن می‌کردند. ماشین‌ها در خیابان چراغ‌هایشان را خاموش می‌کردند و توقف می‌نمودند و ...

در پناهگاه‌هایی که در فاصله دور از هم ساخته شده بودند، جاهای مناسب و راحت را به سالمندان، کودکان و خانم‌ها می‌دادیم و با دوستان و بچه محل‌ها دورهم جمع می‌شدیم. اگر زمان حمله طولانی می‌شد، جلسه قرآن و دعا می‌گذاشتیم. در غیر این صورت سعی می‌کردیم بگویم و بخندیم تا دیگران هم روحیه بگیرند. گاهی یک نفر خوش‌ذوق آواز می‌خواند یا عده‌ای به صورت خودجوش نمایش بازی می‌کردند ... شنیدم در یکی از محله‌ها جشن عروسی را به علت اعلام خطر حمله هوایی یا موشکی دشمن در پناهگاه ادامه داده بودند !!

تاریخ زندگی بشر همواره با پدیده جنگ همراه بوده و دفاع نیز برای مقابله با حمله‌ها و هجوم‌ها، با حیات بشری آمیخته بوده است.

انسان‌های اولیه برای در امان ماندن از تهاجم حیوانات وحشی و دیگر دشمنان و همچنین برای کاستن از نگرانی‌های خود به غارها، بالای درختان و دیگر مخفیگاه‌های طبیعی پناه می‌بردند. به علاوه، ایجاد خندق در اطراف شهرها و ایجاد قلعه و دروازه‌های مستحکم برای پیشگیری از حملات غافلگیرانه دشمن، از شیوه‌های رایج دفاعی در زمان‌های قدیم بوده است.

قلعه فلک الافلاک در خرم آباد - یکی از اقدامات پدافند غیرعامل در دوران قدیم ایران

بیشتر بدانید

یکی از جنگ‌های معروف اسلام، جنگ خندق است. پیامبر اسلام حضرت محمد ﷺ یارانش را برای مشورت دربارهٔ چگونه دفاع کردن از مدینه جمع کرد و هر کدام نظری دادند؛ ولی تنها پیشنهاد سلمان فارسی مورد قبول رسول خدا قرار گرفت که حفر خندق دور شهر مدینه برای جلوگیری از نفوذ و حملهٔ دشمن به شهر بود. مسلمانان با این نقشه که بهترین شیوهٔ دفاعی در آن شرایط بود، توانستند در جنگ خندق پیروز شوند.

خداوند در قرآن کریم در آیهٔ ۸۰ از سورهٔ مبارکهٔ انبیاء می‌فرماید: و ما به او (حضرت داوود علیه السلام) ساخت زره را تعلیم دادیم تا شما را از آسیب جنگ در امان بدارد؛ پس آیا شما سپاسگزارید؟

کشور پهناور ایران در طول تاریخ به دلیل ویژگی‌های جغرافیایی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی و قرار گرفتن در منطقهٔ حساس خاورمیانه و بهره‌مندی از ذخایر طبیعی، همواره در معرض حوادث طبیعی و غیرطبیعی زیادی قرار داشته است و در نتیجه، خسارات مالی و جانی زیادی نیز از این راه، به کشورمان وارد شده است. از این روست که دفاع در برابر حوادث غیرطبیعی و تهدیدهای انسانی برای ما ضروری و بسیار مهم است؛ به طوری که رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در این باره می‌فرماید: «دفاع جزئی از هویت یک ملت زنده است، هر ملتی که نتواند از خود دفاع کند زنده نیست».

تعریف و دسته‌بندی دفاع (پدافند)

۱- دفاع (پدافند) عامل

مقابله و مبارزه مستقیم و استفاده از سلاح به منظور دفع حملات و اقدامات جنگی دشمن پدافند عامل نامیده می‌شود. دفاع عامل یا مستقیم مخصوص زمان جنگ است که توسط افراد آموزش دیده با کمک وسایلی مثل اسلحه، موشک، تانک و هواپیما صورت می‌گیرد.

۲- دفاع (پدافند) غیر عامل

پدافند غیر عامل مجموعه اقداماتی است که بدون استفاده از تجهیزات جنگی می‌توان انجام داد تا از وارد شدن تلفات جانی به افراد و زیان اقتصادی به مراکز و تأسیسات حیاتی و مهم کشور جلوگیری کرد، یا آنها را به حداقل کاهش داد.

فعالیت (۱)

شما به عنوان یک نوجوان تا چه حدی آمادگی دارید که در زمان حمله دشمن، از خود، خانواده و دیگران دفاع کنید؟ به نظر شما چه کاری باید انجام داد؟

دفاع یا پدافند غیر عامل برای مقابله با تهاجمات دشمن و کاهش خسارات ناشی از حملات زمینی، هوایی و دریایی صورت می‌گیرد. پالایشگاه‌ها، نیروگاه‌ها، فرودگاه‌ها، مراکز سیاسی مهم، مراکز اصلی مخابراتی و ارتباطی، پل‌های مهم، پایگاه‌های هوایی و مراکز و ایستگاه‌های رادیویی و تلویزیونی نقاطی هستند که در زمان جنگ، مورد توجه و حمله دشمن قرار می‌گیرند.

کشور ما خانهٔ بزرگ ماست. بنابراین همهٔ افرادی که در این کشور زندگی می‌کنند، نباید اجازه دهند دشمن به سرزمینشان آسیب برساند.

در همین باره خداوند در آیهٔ ۶۰ سورهٔ مبارکه انفال به ما دستور داده است هر قدر که می‌توانیم، نیرویمان را جمع کنیم و همیشه آمادهٔ دفاع از سرزمینمان باشیم.

فعالیت (۲)

پدافند غیرعامل را در سایر کشورها بررسی کنید.

اصول پدافند غیرعامل

در خاطرهٔ ابتدای درس با برخی از اصول پدافند غیرعامل آشنا شدید. این اصول شامل مجموعه اقداماتی است که با استفاده از آنها می‌توان به اهداف پدافند غیرعامل دست یافت.

۱- استتار: استتار به معنای هم‌رنگ و هم‌شکل کردن تأسیسات، تجهیزات و نیروی انسانی با محیط اطراف است؛ به گونه‌ای که شناسایی آن برای دشمن بسیار دشوار و تا حدودی غیرممکن باشد؛ مانند استفاده از بادگیر سفید در محیط برفی. استتار از مؤثرترین روش‌های دفاع غیرعامل در دنیاست. برای استتار از وسایلی مانند رنگ، تور، شاخه و برگ درختان و ... استفاده می‌شود.

۲- اختفا: اختفا یا پنهان کاری به اقداماتی گفته می‌شود که از قرار گرفتن تأسیسات، تجهیزات و نفرات در دید مستقیم دشمن جلوگیری به عمل می‌آورد؛ مانند پنهان کردن هواپیماهای جنگی در تونل.

در جریان هجرت پیامبر ﷺ از مکه به مدینه با استفاده از اختفا و فریب که از اصول پدافند غیرعامل است، دشمنان رسول گرامی اسلام نتوانستند به آن حضرت دسترسی پیدا کنند.

روش‌های اختفا عبارت‌اند از :

الف) استفاده مناسب از عوارض زمین و احداث تأسیسات در محلی که به سهولت قابل تشخیص و مشاهده نباشد.

ب) عادی و غیرمهم جلوه دادن تأسیسات با کارهایی مانند جدول‌بندی، درخت‌کاری و ...

۳- پراکندگی : پراکندگی به معنای پخش کردن و عدم تجمع نیروها، تجهیزات و تأسیسات به منظور کاهش آسیب‌پذیری آنها در مقابل عملیات دشمن است؛ برای مثال :

اگر می‌توانیم چند پالایشگاه در کشور بسازیم بهتر است آنها را در چند شهر با فاصله زیاد از هم بسازیم.

۴- فریب : فریب یعنی انجام کارهایی که فکر و دید دشمن را از اهداف اصلی و مهم به سوی اهداف فرعی و غیر اصلی و کم‌اهمیت منحرف کند؛ مانند نصب نمونک (ماکت) تجهیزات جنگی در نقاط مختلف.

۵- مکان‌یابی: از اقدامات اساسی و مهم پدافند غیرعامل، انتخاب محل مناسب برای ایجاد تأسیسات حیاتی و مهم کشور است. ایجاد این تأسیسات در دشت‌های هموار، کنار بزرگراه‌ها و جاده‌های اصلی و در نزدیکی مرزها موجب شناسایی و آسیب‌پذیری آنها در برابر تهدیدات دشمنان می‌شود.

۶- مقاوم سازی و استحکامات: یکی از کارهای مفیدی که در زمان صلح می‌توان انجام داد تا در زمان حادثه از آن استفاده شود، ساخت مکان‌هایی است که در مقابل بمب و موشک مقاوم باشد و آثار ترکش و موج انفجار را تا حدود زیادی خنثی کند. بنابراین احداث پناهگاه در مجتمع‌های مسکونی و اداری و همچنین ساخت پناهگاه‌های عمومی در شهرها، یکی از اقدامات مفیدی است که باعث حفظ جان انسان‌ها در زمان وقوع حادثه می‌شود.

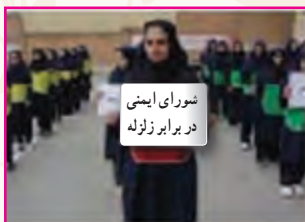
نمونه‌ای از پناهگاه‌های عمومی

- رعایت اصول پدافند غیرعامل دو فایده مهم زیر را به همراه دارد:
- ۱- قدرت دفاعی کشور را افزایش می‌دهد و باعث حفظ مراکز و تأسیسات مهم جامعه می‌شود.
 - ۲- هرچه توان و قدرت دفاع غیرعامل کشور بیشتر باشد، احتمال تهاجم دشمنان کمتر می‌شود.

فعالیت (۳)

شما اگر ایمن‌سازی محل زندگی‌تان (شهر، شهرک، محله یا روستا) را برعهده بگیرید، چه اقداماتی انجام می‌دهید؟ (به صورت جزئی با توجه به ویژگی‌های نمای محل زندگی بررسی کنید.)

آمادگی و ایمنی در برابر زمین لرزه

آگاهی

آمادگی

همکاری

زمین لرزه، از آزاد شدن ناگهانی انرژی انباشته شده در سنگ‌های پوسته زمین ایجاد می‌شود. این آزاد شدن انرژی به صورت امواج زلزله از نقطه‌ای به نام کانون زلزله آغاز و باعث لرزش سطح زمین می‌شود. قرار گرفتن ایران در بخشی از کمربند کوه‌زایی آلپ – هیمالیا که یکی از جوان‌ترین نواحی کوه‌زایی جهان محسوب می‌شود، باعث شده است که فلات ایران از لحاظ لرزه‌خیزی، بسیار فعال باشد و به علت عدم ساخت و سازهای مناسب، هر از چندگاهی هزاران نفر بارویداد زمین لرزه‌های ویرانگر به کام نیستی بروند. تصاویر زیر دو نمونه از زمین لرزه‌های رخ داده در کشورمان را نشان می‌دهد.

زمین لرزه رودبار: ساعت ۳:۰۵ دقیقه بامداد روز ۳۱ خرداد ۱۳۶۹، ۷/۴ در مقیاس ریشتر

زمین لرزه بم: ساعت ۳۶:۰۵ دقیقه بامداد روز ۵ دی ماه ۱۳۸۲، ۶/۵ در مقیاس ریشتر

فعالیت (۱)

درباره نمونه‌های دیگری از زمین لرزه که در سال‌های اخیر در کشور ما رخ داده است تحقیق و نتیجه آن را در کلاس ارائه دهید.

ایمنی در برابر زمین لرزه

مثلث زیر از سه ضلع آگاهی، آمادگی و همکاری تشکیل شده است که ارتباط تنگاتنگ این سه عامل می‌تواند ایمنی جامعه را در برابر صدمات ناشی از وقوع زمین لرزه افزایش دهد.

ایمنی در برابر زمین لرزه = آگاهی + آمادگی + همکاری

آگاهی : مجموعه‌ای از دانش و اطلاعات افراد جامعه دربارهٔ پدیده زمین لرزه و اقدامات قبل، هنگام و بعد از آن است.

آمادگی : افزایش توانایی‌های افراد جامعه برای انجام فعالیت‌های مناسب در زمان قبل، حین و پس از وقوع زمین لرزه است.

همکاری : مشارکت همهٔ افراد جامعه برای دستیابی به ایمنی است.

شورای ایمنی در برابر زمین لرزه

زمانی که حادثه‌ای مانند زمین لرزه رخ می‌دهد، شرایط عادی زندگی ما به شرایط بحرانی تبدیل می‌شود. به همین دلیل نیاز است گروهی که از قبل برای این بحران آماده شده‌اند، وارد عمل شوند و مشکلات به وجود آمده را برطرف کنند.

تصاویر مربوط به شورای ایمنی را نگاه کنید. این تصاویر نشان می‌دهد چه گروه‌هایی می‌توانند در شرایط بحرانی به مردم کمک کنند.

فعالیت (۲)

آیا می‌توانید نام گروه‌های زیر را بنویسید؟

شورای ایمنی در برابر زمین لرزه

رئیس یا سرپرست

پاسخ دانش آموز

پاسخ معلم

پاسخ دانش آموز

پاسخ معلم

پاسخ دانش آموز

پاسخ معلم

پاسخ دانش آموز

پاسخ معلم

برنامه‌ریزی، مشارکت، همکاری و هماهنگی در پیشبرد فعالیت‌های گروهی امری مؤثر و ضروری است. انجام بسیاری از وظایف گروه‌های شورای ایمنی تنها از عهدهٔ امدادگران دوره دیده و باتجربه برمی‌آید و در توان دانش‌آموزان نیست؛ بنابراین هر یک از وظایف براساس توانایی و آمادگی تعیین خواهد شد.

آشنایی با وظایف شورای ایمنی در برابر زمین لرزه

الف) گروه تدارکات و پشتیبانی

گروه تدارکات و پشتیبانی با هدف فراهم آوردن امکانات و تجهیزات مورد نیاز و برقراری دوره‌های آموزشی و پشتیبانی مناسب، تشکیل می‌شود.

وظایف گروه

- ۱- تهیهٔ فهرست از نزدیک‌ترین مراکز امدادی و درمانی، آتش‌نشانی، نیروی انتظامی و... به همراه شماره تلفن و نشانی
 - ۲- تهیهٔ وسایل ضروری گروه‌های دیگر
 - ۳- کنترل کردن اسامی و تعداد دانش‌آموزان (بعد از زمین لرزه نباید کسی بدون هماهنگی از محیط مدرسه خارج شود).
 - ۴- ایمن‌سازی محیط مدرسه
- حال دربارهٔ وظایف گروه بحث و گفت‌وگو کنید تا آمادگی لازم را جهت انجام مانور داشته باشید.

ب) گروه نجات و امداد

بعد از وقوع زمین لرزه ممکن است در اثر ریزش آوار، شکستن شیشه‌ها و... افرادی که در جاهای نامناسب قرار دارند، مجروح شوند؛ بنابراین، گروه نجات و امداد با هدف کمک به مجروحان و مصدومان تشکیل می‌شود.

وظایف گروه

- ۱- امداد رسانی به مجروحان
- ۲- انتقال مجروحانی که جراحتهای عمیق دارند، به مراکز درمانی
- ۳- سخن گفتن با بیماران و روحیه و امید دادن به آنها
- ۴- اسکان و تعیین مکان مناسب برای دانش آموزان (به دور از ساختمانها و دیوارها، جایی مانند وسط حیاط مدرسه)

پ) گروه جست و جو

پس از هر زمین لرزه، احتمال خراب شدن ساختمانها، ریزش آوار و حبس شدن افراد در مکانهای مختلف وجود دارد. این گروه با هدف جست و جو برای یافتن افرادی که در موقعیتهای خطرناک قرار دارند، تشکیل می شود.

وظایف گروه

- ۱- جست و جو برای یافتن مجروحان و افراد گمشده
- ۲- جلوگیری از ورود افراد به داخل ساختمان (این گروه باید از ورود افراد به مکانهای پرخطر جلوگیری کنند).
- ۳- انتقال مجروحان به جای مناسب (افراد این گروه باید دورههای هلال احمر را نیز بگذرانند و انواع حمل مجروح را با توجه به نوع جراحتهای آنها بگیرند).
- ۴- بررسی ساختمان از نظر نشت گاز، قطع برق و شکستن لولههای آب

ت) گروه آتش نشان

پس از وقوع زمین لرزه، احتمال نشت گاز، اتصال سیمهای برق و در نهایت آتش سوزی وجود دارد؛ بنابراین گروه آتش نشان با هدف واپایش (کنترل) و نظارت برای افزایش ایمنی تشکیل می شود.

وظایف گروه

- ۱- خاموش کردن آتش
- ۲- بررسی ساختمان از نظر احتمال آتش سوزی
- ۳- بررسی ساختمان از نظر احتمال خطرهای بعدی (برق گرفتگی، نشت گاز و...)

ایمن سازی محیط زندگی در برابر زمین لرزه

هنگام وقوع زمین لرزه، سقوط، پرتاب و افتادن برخی وسایل مانند کمد، بوفه و کتابخانه ممکن است باعث به وجود آمدن صدمات و حتی تلفات شود. به همین دلیل نیاز است با به کارگیری برخی روش ها از سقوط و افتادن این وسایل جلوگیری کنیم.

اگر وسایل موجود در تصاویر، محکم در جای خود نصب می شدند، خطر سقوط آنها کمتر نمی شد؟

فعالیت (۳)

با دقت در تصاویر زیر، مشخص کنید که هر تصویر به چه مکانی از مدرسه مربوط می شود و در

هریک از آنها چه اقدامات ایمنی انجام شده است؟

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانش آموز
	۱-
	۲-

فعالیت (۴)

با توجه به آنچه که تاکنون آموخته‌اید، نسبت به تهیه فهرست نکات ایمنی در مدرسه و منزل با مشورت گروه اقدام کنید و نتیجه را به کلاس ارائه دهید.

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانش آموز	
		مدرسه
		خانه

نام گروه‌های چهارگانه شورای ایمنی را بنویسید.

.....

.....

.....

چهار مورد از راه‌های ایمن‌سازی آزمایشگاه و کتابخانه را بنویسید.

.....

.....

.....

چهار نمونه از وسایل ضروری گروه آتش‌نشانی را نام ببرید.

.....

.....

.....

آمادگی در برابر زمین لرزه

تجربه ثابت کرده است که روش‌های پیشگیری و آمادگی، نقش مؤثری در کاهش خسارات ناشی از زلزله دارد. یکی از محورهای مهم برای محقق نمودن روش‌های پیشگیری و آمادگی در به حداقل رساندن خسارات ناشی از زمین لرزه، آشنایی همگانی با زمین لرزه است. بی تردید شناخت پدیده زمین لرزه و ارائه الگوهای مناسب برای آمادگی و مقابله جمعی و فردی از قبل، در هنگام و بعد از زمین لرزه می‌تواند از آثار مخرب آن بکاهد.

الف) توصیه‌های ایمنی قبل از زلزله

- ۱- به توصیه‌های ایمنی دبیران و والدین عمل کنید.
- ۲- پیشنهادهاى مطرح شده در مدرسه را به خانه منتقل کنید و بالعکس.
- ۳- درباره زلزله و راه‌های مقابله با آن به صورت انفرادی یا گروهی مطالعه کنید و نتایج آن را به صورت مقاله، روزنامه دیواری، عکس، نقاشی، کاریکاتور و غیره به اطلاع دیگران برسانید.
- ۴- نقاط ضعف و قوت مدرسه و خانه را بررسی کنید و آن را به مدیر مدرسه و والدین اطلاع دهید و جهت رفع نقایص به آنها کمک کنید.
- ۵- در ایام تابستان و اوقات فراغت، در کلاس‌های هلال احمر شرکت کنید.
- ۶- مکان‌های کم‌خطر در کلاس و خانه را جهت پناه‌گیری در هنگام زلزله، بررسی کنید و به‌خاطر بسپارید. این مکان‌ها را به سایرین نیز معرفی کنید.
- ۷- مانور زلزله را حداقل دو بار در سال در مدرسه و خانه انجام دهید.
- ۸- روش‌های امداد و احیای حیات را از دبیران و افراد متخصص فرا بگیرید و آن را به هم‌کلاسی‌ها و اعضای خانواده بیاموزید.

- ۹- به صورت انفرادی یا گروهی کیف ایمنی را تهیه کنید و در اختیار مدرسه قرار دهید.
- ۱۰- تهیه کیف ایمنی، جعبه کمک‌های اولیه و کپسول آتش‌نشانی را به والدین نیز پیشنهاد دهید.
- ۱۱- روش‌های مهار آتش را به خوبی فرا گیرید.
- ۱۲- مکان شمارگر (کنتور) آب، برق و گاز را در خانه و مدرسه به خاطر بسپارید تا در صورت لزوم نسبت به قطع آنها اقدام کنید. (البته باید نحوه کار با آنها را نیز یاد بگیرید).
- ۱۳- هر گونه ماده آتش‌زا و خطرآفرین را از خانه به بیرون خانه منتقل کنید.
- ۱۴- در خانه و کلاس شیشه‌ها را با نوار چسب یا نایلون‌های بی‌رنگ ایمن کنید.
- ۱۵- لوازم سنگین را به طبقات پایین قفسه‌ها و کمد‌ها انتقال دهید.
- ۱۶- قفسه‌ها و کمد‌ها را به وسیله بست‌های L، به دیوار متصل کنید.
- ۱۷- بر روی لامپ‌های مهتابی جهت جلوگیری از سقوط آنها حفاظ قرار دهید.
- ۱۸- در راه‌پله و راهروی منزل، وسایلی مانند گلدان قرار ندهید تا هنگام خروج اضطراری مزاحمت ایجاد نکنند.
- ۱۹- موارد زیر را در یک کارت یادداشت کنید و در کیف مدرسه، کیف پول یا کیف گردن‌بند قرار دهید :
 - مشخصات فردی
 - نشانی منزل
 - تلفن (های) تماس ضروری
 - گروه خونی
 - بیماری‌های خاص و داروهای ویژه در صورت ابتلا
- ۲۰- با مراکز مرتبط با موضوع زلزله، جهت کسب اطلاعات و راهنمایی‌های لازم ارتباط برقرار کنید و نتایج حاصل را به دیگران اطلاع دهید.

ب) توصیه‌های ایمنی هنگام وقوع زلزله

– خونسردی و آرامش خود را حفظ کنید.

– به سمت در خروج هجوم نبرید.

– از دستورات معلم و والدین اطاعت کنید.

– از آسان‌بر (آسانسور) استفاده نکنید.

داخل کلاس (اتاق) :

– به زیر میز بروید و با دو دست محکم پایه‌های میز را بگیرید.

– در گوشه کلاس (اتاق) و زیر ستون‌های اصلی نیز می‌توانید پناه بگیرید.

– اگر در طبقات زیرزمین هستید، در مکانی امن جای بگیرید و تا پایان لرزش آنجا بمانید.

داخل سالن :

– به گوشه سالن و یا زیر ستون‌های اصلی بروید و خود را به دیوار بچسبانید.

– در راه پله با دو دست سر را بگیرید، بنشینید و خود را به یک سمت پله بکشانید و از بالا یا پایین

رفتن پرهیزید.

داخل آزمایشگاه، کارگاه و کتابخانه :

– از قفسه‌ها فاصله بگیرید.

– به زیر میز بروید و ضمن گرفتن پایه‌های آن، از سر خود محافظت کنید.

داخل حیاط :

– ضمن حفظ آرامش از دیوار و ساختمان مدرسه فاصله بگیرید.

– در جای مناسب بنشینید و با دو دست سر خود را بگیرید.

در خیابان :

– از ساختمان‌های بلند و تیرهای برق فاصله بگیرید و در ضمن مراقب اطراف باشید. (مثل سایر

افراد و اتومبیل‌ها و غیره)

– به فضای باز بروید و در مکانی امن پناه بگیرید.

– اگر فضای باز و امن در دسترس نبود، در کنار خودروهایی که پارک شده‌اند بروید؛ بنشینید و با دو دست محکم از سر خود محافظت کنید.

نکته:

- در هنگام زلزله در صورتی از جای خود حرکت کنید که مطمئن باشید، حداکثر در عرض ۱۰ ثانیه به مکان امن خواهید رسید. در غیر این صورت در نزدیک‌ترین مکانی که امنیت نسبی دارد، پناه بگیرید.
- در تمام حالات اگر نزدیک در خروجی طبقه همکف هستید، با احتیاط خارج شده و به فضای باز و مکان امن بروید و مراقب اشیای پرتابی از ساختمان‌ها باشید.
- در تمام حالات تا اتمام لرزش‌ها در جای خود ثابت بمانید و پس از آن ضمن اطمینان از سلامتی خود، با احتیاط از محیط خارج شوید و به فضای باز و مکان امن بروید.

پ) توصیه‌های ایمنی بعد از زلزله

● بعد از اتمام لرزش‌ها پس از بررسی و اطمینان از وضعیت سلامتی خود، با احتیاط از محل خارج شوید و به محیط امنی بروید.

● خونسردی و آرامش خود را حفظ کنید.

● هم‌کلاسی‌ها و دبیر (یا اعضای خانواده که

سالم هستند) را پیدا و با هماهنگی آنها عمل کنید.

● در صورت آسیب‌دیدگی جزئی، به کمک

دیگران خود را به صورت سریایی مداوا کنید و

سپس به کمک دیگران بشتابید.

● از پراکنده شدن پرهیز کنید.

فعالیت پایانی درس

با توجه به آمادگی در برابر زلزله دانش‌آموزان در مدرسه با همکاری و مشارکت مسئولان و هم‌دیگر

اقدامات و توصیه‌های آمادگی در برابر زلزله را در مراحل قبل، حین و بعد از زلزله تمرین نمایند.

منابعی برای مطالعه بیشتر

ردیف	نام کتاب	نام نویسنده	انتشارات
۱	خاطرات «دا»	سیده اعظم حسینی	سوره مهر
۲	خاطرات مرضیه حدیدچی (دباغ)	محسن کاظمی	سوره مهر
۳	در کمین گل سرخ - زندگی نامه شهید صیاد شیرازی	محسن مؤمنی	سوره مهر
۴	بابا نظر - خاطرات شهید نظرزاد	مصطفی رحیمی	سوره مهر
۵	خاک‌های نرم کوشک - زندگی نامه شهید برونسی	سعید عاکف	ملک اعظم
۶	جهاد	شهید مطهری	صدرا
۷	حماسه‌سازان پایداری - بسیج در آینه رهنمودهای مقام معظم رهبری	-	دفتر نشر فرهنگ اسلامی
۸	آشنایی با پدافند غیرعامل	-	عابد
۹	فرهنگ نامه مصور علوم دفاعی	شهاب قهرمانی	مدرسه
۱۰	دایرة المعارف مصور تاریخ جنگ ایران و عراق	جعفر شیرعلی‌نیا	سایان
۱۱	سربداران	محسن حجری	مدرسه
۱۲	اسیر کوچک - خاطرات غلامرضا رضازاده	حسین نیری	سوره مهر
۱۳	سفر سرخ - مسلم بن عقیل	مجید مسعودی	مرزبانان خورشید
۱۴	پاییز ۵۹ - خاطرات زهره ستوده	رقیه میرابوالقاسمی	سوره مهر

سوره مهر	-	یکشنبه آخر - خاطرات معصومه رامهرمزی	۱۵
روایت فتح	-	دوره درهای بسته ۲- خاطرات فاطمه ناهیدی (آزاده)	۱۶
روایت فتح	-	دوره درهای بسته ۴- خاطرات منصور کاظمیان (آزاده)	۱۷
روایت فتح	-	چمران به روایت همسر شهید	۱۸
روایت فتح	-	مهدی باکری به روایت همسر شهید	۱۹
روایت فتح	-	دقایقی به روایت همسر شهید	۲۰
روایت فتح	-	کاظمی به روایت همسر شهید	۲۱
روایت فتح	-	حمید باکری به روایت همسر شهید	۲۲
روایت فتح	-	فکوری به روایت همسر شهید	۲۳
روایت فتح	-	دوران به روایت همسر شهید	۲۴
روایت فتح	-	باسینی به روایت همسر شهید	۲۵
روایت فتح	-	بابایی به روایت همسر شهید	۲۶
روایت فتح	-	زین‌الدین به روایت همسر شهید	۲۷
روایت فتح	-	همت به روایت همسر شهید	۲۸
مدرسه	حبیب یوسف‌زاده	شهید باکری	۲۹
مدرسه	احمد دهقان	شهید چمران	۳۰

سوره مهر - نشر شاهد	اصغر فکور	مردی با چفیه سفید - براساس زندگی شهید عباس کریمی	۳۱
سوره مهر - نشر شاهد	مرجان فولادوند	پروانه در چراغانی - براساس زندگی شهید خرازی	۳۲
سوره مهر - نشر شاهد	داود بختیاری	پرواز سفید - براساس زندگی شهید عباس بابایی	۳۳
سوره مهر - نشر شاهد	داود بختیاری	پاوه سرخ - براساس زندگی شهید چمران	۳۴
سوره مهر - نشر شاهد	داود امیریان	آقای شهردار - براساس زندگی شهید مهدی باکری	۳۵
سوره مهر - نشر شاهد	رحیم مخدومی	معلم فراری - براساس زندگی شهید همت	۳۶
سوره مهر	احمد دهقان	روزهای آخر - داستان دوران جنگ	۳۷
سوره مهر	حبیب احمدزاده	داستان‌های شهر جنگی	۳۸
سوره مهر	احمد دهقان	سفر به گرای ۲۷۰ درجه (رمان)	۳۹
مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران	محمد درودیان	خونین شهر تا خرمشهر	۴۰
سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	شهید چمران	خدا بود و دیگر هیچ نبود	۴۱
ایران سبز	سرهنگ اسدی	هر چند دیر - جوانی شهید صیاد شیرازی	۴۲
روایت فتح	احمد جبل عاملی	تو که آن بالا نشستی - شهید زین الدین	۴۳
نشر بروج	معصومه آباد	من زنده‌ام	۴۴

آدرس	نام وبگاه	ردیف
www.ros hd .ir	شبکه ملی رشد	۴۵
www.tebyan.net	مؤسسه فرهنگی و اطلاع رسانی تبیان	۴۶
www.khadem.ir	خادم (خانواده آماده در مخاطرات)	۴۷

معلمان محترم، صاحب نظران، دانش آموزان عزیز و اولیای آنان می توانند
نظر اصلاحی خود را درباره مطالب کتاب های درسی از طریق سامانه
«نظرسنجی از محتوای کتاب درسی» به نشانی «nazar.roshd.ir» یا نامه
به نشانی تهران - صندوق پستی ۴۸۷۴ - ۱۵۸۷۵ ارسال کنند.

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

